

CASE Україна

Центр соціально-економічних досліджень

20 років діяльності

Звіт видано в межах Ініціативи з розвитку аналітичних центрів в Україні, яку виконує Міжнародний фонд «Відродження» у партнерстві з Ініціативою відкритого суспільства для Європи (OSIFE) за фінансової підтримки посольства Швеції в Україні.

Думки та позиції, викладені в цьому виданні, не обов'язково відображають позицію Посольства Швеції в Україні, Міжнародного фонду «Відродження» та Ініціативи відкритого суспільства для Європи (OSIFE).

Зміст

Про «CASE Україна»	4
Досягнення	8
Економічне прогнозування та реформи	10
Умови підприємництва	12
«Рахунок від держави»	14
Аналіз бюджетів	18
Митниця	20
Приватизація	22
Пенсійна реформа	23
Реформування системи пільг	24
Міжнародна торгівля	25
Земельна реформа	26
Енергетика	27
Просвітництво	33
Карта проектів	37
Список публікацій	38
Підтримайте нашу роботу благодійним внеском!	42

Про «CASE Україна»

Центр соціально-економічних досліджень «CASE Україна» — один з найстарших і найвпливовіших українських осередків дослідження державної політики.

Починаючи з 1999 року ми виконали більш як 50 дослідницьких і просвітницьких проектів на замовлення Агенції з міжнародного розвитку США, Європейської комісії, Інституту відкритого суспільства, Програми розвитку ООН, Світового банку, Світового економічного форуму, Шведської агенції з міжнародного розвитку й багатьох інших.

До 2018 року «CASE Україна» діяв як українське представництво польського фонду CASE. Відтоді громадська спілка «CASE Україна» діє як українська неприбуткова організація — член міжнародної мережі CASE, яка також включає дослідницькі осередки з Білорусі, Грузії, Киргизстану, Молдови та Польщі.

◀ Засновники «CASE Україна»:
Ева Бальцерович, Марек Дамбровські
та Януш Ширмер

CASE Україна бере початок від проекту «Гарвардський університет – Україна» (1996-2000), який фінансувала Агенція з Міжнародного розвитку Сполучених Штатів.

Основні завдання проекту:

- поширення знань про економіку України та інших пострадянських країн;
- внесок до створення потужностей ринкового реформування та економічного зростання України;
- відповідь на заходи поточної політики за допомогою проведення аналітичного моніторингу та економічного прогнозування;
- допомога у налагодженні зв'язків між органами формування економічної політики в Україні, західними економістами й економічною наукою.

CASE Україна

Центр соціально-економічних досліджень

Про «Ціну держави»

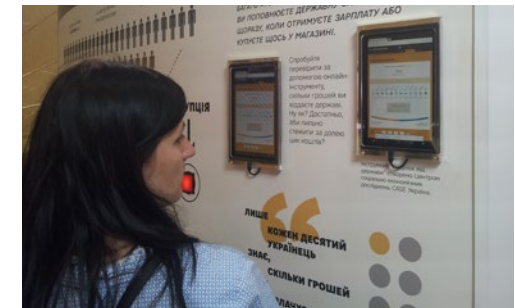
2013 року ми створили сайт «Ціна держави» (<http://cost.ua>), який підвищує в українських виборців почуття власності до державних коштів, обстоює ощадливість використання наших податків, пояснює важливість зменшення втручання чиновників в економічне життя і виховує повагу до підприємців.

Ми розповідаємо на Фейсбуку про економічну політику простою мовою, а також за допомогою таких засобів:

- «Рахунку від держави» — калькулятора податків, з якого користувач дізнається, скільки саме йому обходяться окремі державні послуги: пенсії, оборона, освіта й інші.

- Просвітницьких кампаній на основі «Рахунку від держави» — наприклад, 2018 року ми надіслали більш як 3 мільйони паперових «Рахунків» мешканцям 15 міст і роздали майже 500 тисяч через мережі АТБ, ОККО і Фокстрот.
- Перекладу просвітницьких відеороликів, частина з яких увійшла до шкільної програми з економіки.

Завдяки «Ціні держави» з 2013 року словосполучення «наші податки» почало з'являтися в українських ЗМІ на 46% частіше (див. с. 8).

Команда «CASE Україна»

**Дмитро
Боярчук**

виконавчий
директор

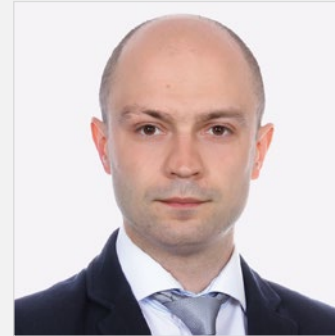
Фахівець із макроекономічного прогнозування та фіскальної політики в Україні. Керував проектами технічної допомоги у сфері макроекономічних реформ, реформи фіскальної галузі, реформи соціального захисту. Має ступінь магістра з економіки, закінчив Київську школу економіки при Національному університеті «Києво-Могилянська академія».

**Володимир
Дубровський**

старший економіст

Основні сфери дослідницьких інтересів: політична та інституційна економіка, зокрема проблеми приватизації, корупції, економічних реформ. Автор книг із питань перетворень в Україні, готував низку партійних та урядових програм. Отримав освіту фізика-теоретика в Київському національному університеті ім. Т. Г. Шевченка.

**Костянтин
Лациба**

адміністративний
директор

Займається розвитком управлінської системи організації, розробкою та запровадженням внутрішніх політик і процедур. Здобув ступінь магістра з економічної та соціальної географії в Київському національному університеті ім. Т. Г. Шевченка. Випускник програми «Управління неприбутковими організаціями» Інституту лідерства та управління Українського католицького університету.

**Наталія
Лещенко**

економіст

Брала участь у підготовці Податкового та Бюджетного кодексів і здійснювала керівництво дослідницькими проектами бюджетного та соціального спрямування на теми фіскальної прозорості, освіти, фінансування охорони здоров'я, енергетичної та пенсійної реформ, реформи підтримки підприємств, системи надання соціальної допомоги, державних і місцевих бюджетів. Здобула ступінь магістра з економічної теорії EERC при Національному університеті «Києво-Могилянська академія».

Команда CASE Україна

Микола Малуха

директор
з комунікацій

Працював журналістом у ділових медіа, прес-секретарем міжнародного благодійного фонду «Карітас України», очолював відділ інтернет-комунікацій гірничо-металургійної групи Метінвест. Випускник історико-філологічного факультету Мурманського державного педагогічного університету та програми «Журналістика цифрового майбутнього» при Національному університеті «Киево-Могилянська академія».

Василь Поворозник

економіст

Отримав ступінь магістра зі спеціальності «економічна теорія» в Київському національному університеті ім. Т. Г. Шевченка, кандидат економічних наук. Працював в аналітичних центрах (МЦПД, НСІД, «Дім демократії»), головним редактором низки видань, має досвід викладання економічних дисциплін в університетах. Коло наукових інтересів – інституційна економіка, макроекономіка, державні фінанси.

Андрій Саварець

експерт
з правових питань

Закінчив Академію митної служби України за спеціальністю «правознавство» та Український університет фінансів і міжнародної торгівлі за спеціальністю «менеджмент зовнішньоекономічної діяльності». Працював у митних органах та Апараті Верховної Ради України. Відповідає за юридичне супроводження реформ у сфері зовнішньоекономічної діяльності, митної політики та валютного регулювання.

Євген Шульга

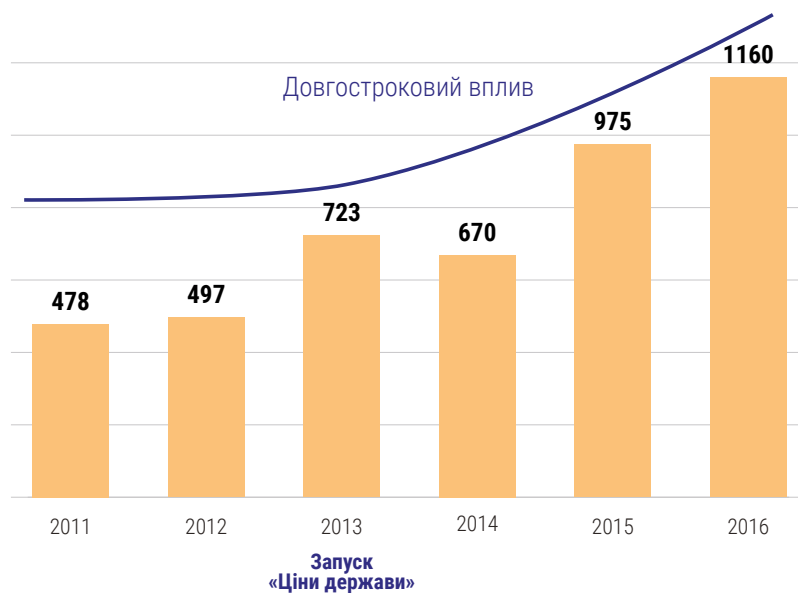
директор з розвитку

Закінчив університет ім. Джорджа Вашингтона (США) за спеціальністю «управління неурядовими організаціями» та Міжнародний науково-технічний університет (Україна) за спеціальністю «управління організаціями». До навчання в США працював зв'язковим з громадськістю та розпорядником з організаційного розвитку в Центрі Разумкова.

Досягнення

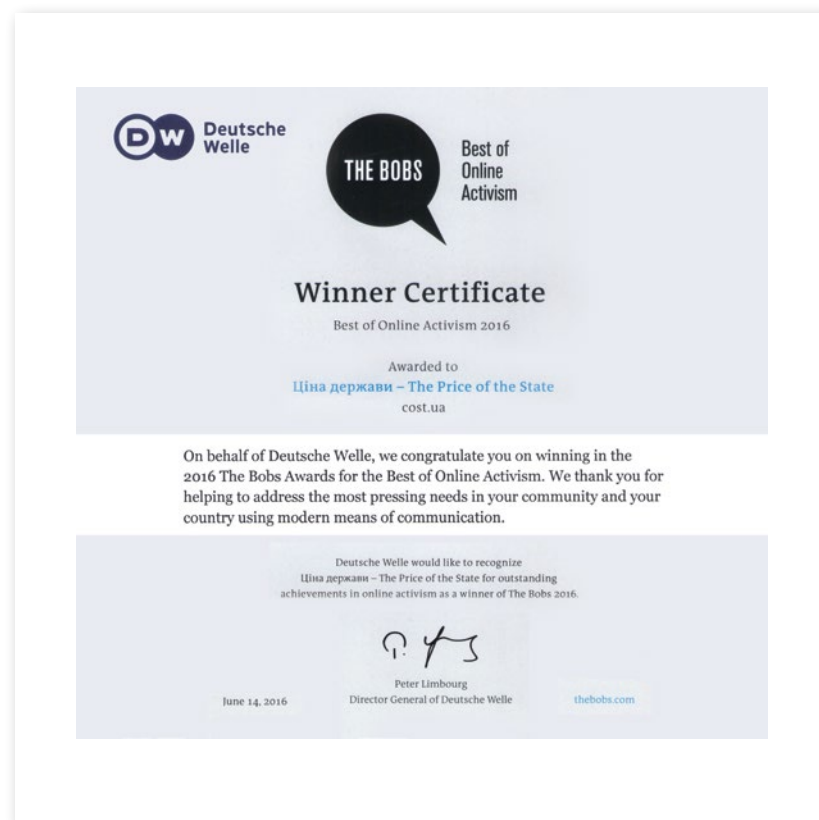
Згадування «наших податків»

Цей графік показує, що з часу запуску проекту «Ціна держави» (2013 р.) згадування словосполучень «наші податки», «ваші податки», «мої податки» в українських ЗМІ зросло у 2,5 разу. З поправкою на зростання кількості ЗМІ у цей період чистий вплив проекту на формування почуття власності до державних коштів у ЗМІ можна оцінити у додаткові 46%.

Нагорода «Німецької хвилі»

2016 року «Ціну держави» визнали найкращим сайтом українською мовою в рамках найбільшого міжнародного конкурсу для блогерів, активістів і журналістів, які своєю діяльністю виступають за вільне висловлювання думок і захист прав людини в інтернеті «The Bobs – Best of Online Activism».

Досягнення

«CASE Україна» посів 6 місце за силою інформаційного впливу

Рейтинг інтернет-видання Think Twice оцінював присутність українських осередків дослідження державної політики у засобах масової інформації, наукових виданнях і соціальних мережах.

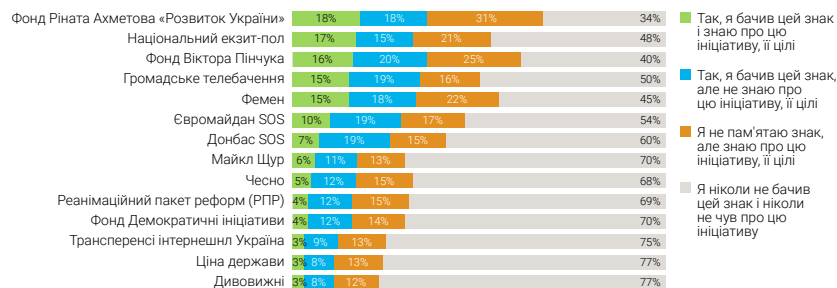
Інформаційна потужність дослідницьких осередків, 2016

Один з найвідоміших проектів громадянського суспільства

У травні 2018 року опитування компанії ГФК показало, що «Ціна держави» належить до найбільш впізнаваних проектів громадянського суспільства України.

Чи бачили ви коли-небудь ці логотипи? Якщо так, то чи знаєте, що вони означають, чим займаються відповідні організації та які їхні цілі?

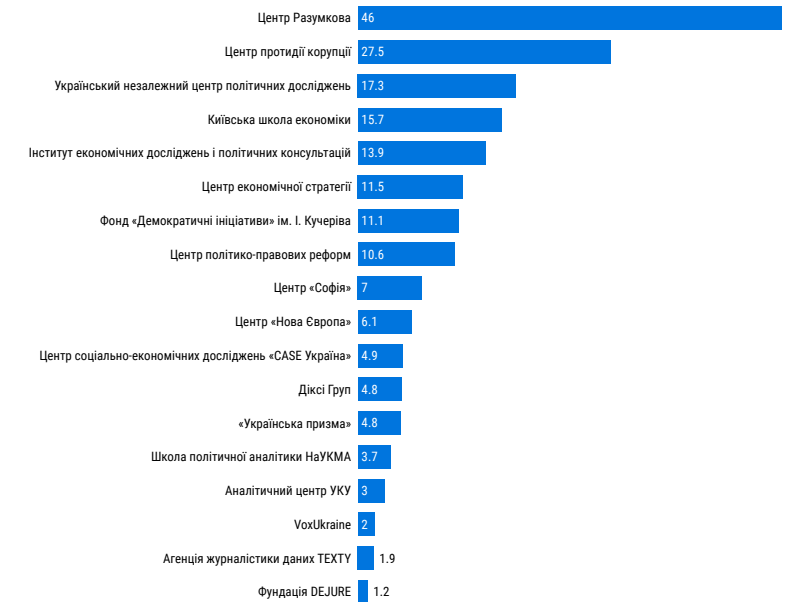

Джерело: ГФК, травень 2018 року, 2000 опитаних

Один з найвідоміших дослідницьких центрів України

Про діяльність яких незалежних аналітичних центрів з наведеного списку ви чули впродовж минулого року?

Згідно з опитуванням Фонду «Демократичні ініціативи», Центр соціально-економічних досліджень «CASE Україна» названо серед десяти найбільш впізнаваних незалежних дослідницьких центрів з питань державної політики за підсумками 2020 року

У п'ятірці найкращих інтернет-проектів

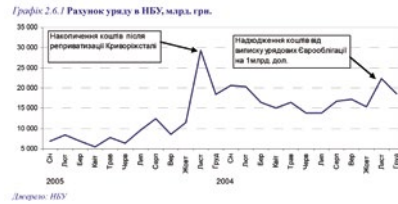
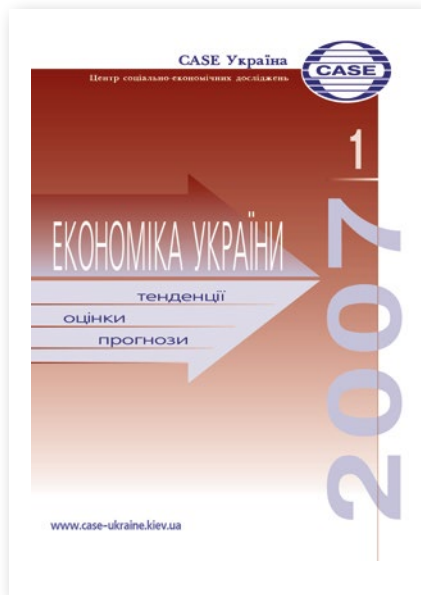
Часопис «Фокус» включив «Ціну держави» у п'ятірку найбільш суспільно важливих інтернет-проектів України 2014 року.

ФОКУС focus.ua/economics/317290

Економічне прогнозування та реформи

Економіка України: тенденції, оцінки, прогнози

Від 2000 року «CASE Україна» видає щомісячний (спершу щоквартальний) огляд української економіки. Звіти пропонують огляд поточних макроекономічних тенденцій в Україні, дають прогнози ВВП, доданої вартості, інфляції, обмінного курсу та інших макроекономічних показників. Незалежний аналіз поточної економічної ситуації, що пропонується у цих звітах, може бути корисним урядовцям, керівництву великих компаній, політикам, інвесторам і всім, хто цікавиться макроекономічними тенденціями.

Причини хронічної девальвації гривні

Товарна структура експорту України та різних регіонів світу (% загального обсягу, 2015 рік)

Навичившись споживати якісне, ми так і не створили умов для якісного. Основний валютний виторг – від продажу металів та агропродуктів.

Більш конкурентоспроможні країни отримують експортний виторг від високотехнологічних товарів і послуг, які мало залежать від коливань на ресурсних ринках. Це є гарантом стійкості валюти до ресурсних шоків

Зв'язок обмінного курсу гривні та торгового балансу

Торговий баланс в Україні поліпшується тільки після валютного шоку, коли девальвація гривні «вбиває» імпорт. Щойно економіка починає поживлюватися, ріст імпорту зразу починає випереджати експорт.

На сьогодні ситуація не змінилася, і ми вже бачимо передвісники повернення тиску на гривню – неенергетичний імпорт демонструє стрімке прискорення

Економічне прогнозування та реформи

Комісія «Блакитної стрічки»

Незадовго до початку Помаранчевої революції в Україні почала працювати Комісія «Блакитної стрічки», створена за ініціатииви Кальмана Міжея — помічника Генерального секретаря ООН, заступника керівника ПРООН.

Перший звіт комісії, з описом ключових реформ, необхідних для розвитку України, було подано новообраному президенту Віктору Ющенку. Багато ідей звіту згодом увійшли у програму дій нового уряду.

Упродовж 2005–2006 років «CASE Україна» надавав аналітичну підтримку Центру «Блакитної стрічки», створеному Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй в Україні. Зокрема, «CASE Україна» брав участь у розробленні рекомендацій щодо приватизації, боротьби з корупцією та регуляторної політики.

Конференція «Вітри змін. Вплив глобалізації на Європу та Азію»

У березні 2007 року CASE (Польща) та «CASE Україна» провели міжнародну конференцію, присвячену стану міжнародної торгівлі, інвестицій, міграції, міжнародної технічної допомоги та економічного розвитку у глобалізованому світі й можливим заходам державної політики у відповідь на нові виклики. У конференції взяли участь близько двохсот провідних дослідників, представників органів державної влади, міжурядових і міжнародних фінансових інституцій з більш як 30 країн. Серед доповідачів були Лешек Бальцерович, Андреас Ослунд та інші економісти світового рівня.

Умови підприємництва

Спрощуємо життя експортерам послуг

У рамках програми USAID «Лідерство в економічному врядуванні» (ЛЕВ) «CASE Україна» відіграв ключову роль у розробленні та просуванні законопроекту, який скасував експортні обмеження для програмістів та інших експортерів послуг.

Чим корисний закон про усунення адміністративних бар'єрів для експорту послуг?

Як було:

- ☹️ Контракти суто у паперовій формі
- ☹️ Обов'язкова наявність мокрої печатки та оригіналу підпису
- ☹️ Вимога нотаріально завіреного перекладу документів
- ☹️ Обов'язковість акта виконаних робіт

Як стало:

- 😊 Контракт в електронній формі
- 😊 Електронний підпис
- 😊 Рахунок (інвойс) визначається первинним документом
- 😊 Рахунок (інвойс) одночасно може бути і договором
- 😊 Не потрібен переклад з англійської

Свято експортера. Продавати послуги за кордон стане легше

Майже 40% експортерів мають проблеми з валютним контролем під час зарахування валютного виторгу. У 36% банк не приймає інвойси. Рада може це залишити в минулому.

АНДРІЙ САВАРЕЦЬ
експерт з правових питань CASE Україна

Світовий індекс конкурентоспроможності

Звіт про світову конкурентоспроможність (Global Competitiveness Report) – найбільш повний і ґрунтовний аналіз чинників зростання економік світу. Дослідження проводить «Світовий економічний форум» (WEF) щороку і охоплює більш як 140 країн. «CASE Україна» з 2000 року є офіційним партнером цього дослідження в Україні.

Global Competitiveness Index 4.0 2019 edition

Rank in 2018 edition: 83rd/140

Performance Overview 2019 Key ◊ Previous edition ▲ Lower-middle-income group average □ Eurasia average

Аналіз становища України у звіті 2019 року.

Умови підприємництва

Переоблік економічних свобод

Ми провели низку зустрічей з провідними підприємцями України, щоб обговорити найбільші, на їхню думку, перешкоди у п'яти галузях економічної свободи: розмір держави, правове середовище, міжнародна торгівля, фінансова система та ринок праці.

«Наш трудовий кодекс начебто має захищати найманого працівника, а насправді наражає людей на тотальну незахищеність. Во останнє, що зробить будь-який підприємець, – це візьме людину в штат»

«[Для ведення бізнесу] Каліфорнія дешевше, чем Києв. Там сам квадратний метр стоить гораздо дорожче, но совокупные расходы... В Києве – взятки... откаты... все эти налоги, поездки и так далее. Вот когда ты начинаешь считать это все, ... мне проще делать бизнес в Калифорнии, где я не знаю, что такое налоговая».

В Україні часто кредитор не може стягнути предмет застави у таких позачальників, як депутати. Типова українська ситуація... забезпечення у вигляді активів, наприклад, торговельний центр, це уже не є застова!

«Усі державні банки впродовж останніх років – це чорна діра... [Держава] через один механізм – рефінансування, докапіталізацію – вливає гроші у ці банки, а іншим механізмом – через фінансування пов'язаних компаній, наближених до влади осіб, – ці гроші виводила».

Найбільші схеми уникнення оподаткування

Доки увага ЗМІ та суспільства прикута до зловживань працедавців у відносинах з фізичними особами-підприємцями, найбільших втрат державний бюджет зазнає через схеми, недоступні простим громадянам. Перші два місця впевнено посідають офшори і контрабанда.

У спільному дослідженні фахівців «Кейс Україна» та Інституту соціально-економічної трансформації (ICET) наведено кількісні дані про реальну структуру тіньової економіки України, які відрізняються від оманливого суб'єктивного сприйняття.

«Рахунок від держави»

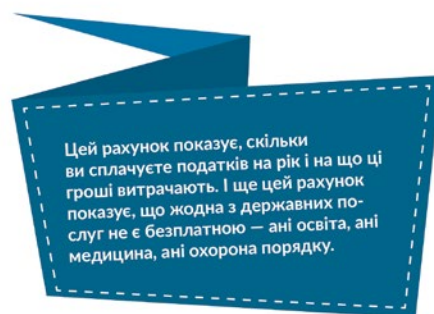
Відкриваємо очі: дармових державних послуг не існує!

Кожна людина платить податки, але багато хто про це не підозрює. Навіть якщо ви ніколи власноруч не переказували грошей у бюджет, ви однак поповнюєте скарбницю щоразу, коли отримуєте зарплату або купуєте щось у магазині.

УКРАЇНА – 2017 РІК РАХУНОК ВІД ДЕРЖАВИ	
Пенсії	24 985,05
Освіта	6 180,77
Соціальний захист	4 424,67
Відсотки за запозиченнями	4 025,16
Медицина	3 277,43
Підтримка економіки	2 875,77
Правоохоронні органи	2 861,57
Збройні сили	2 463,44
Чинівницький апарат	1 959,65
Культура та спорт	799,09
Комунальне господарство	616,36
Охорона довкілля	273,19
СУМА	54 742,15

Сплачено: у вигляді податків.
Дякуємо, що користуєтеся послугами держави!

CASE Україна
Ціна держави

Як ми це порахували?

Моя «чиста» зарплата (грн/міс.)

6000

я отримую зарплату «у конверті» я не працюю я приватний підприємець

Мої витрати на товари та послуги **6000** грн/міс.

Виключаючи...

- бензин літрів
- сигарети пачок
- міцні спиртні напої пляшок 0.5
- вино пляшок 0.7
- пиво пляшок 0.5

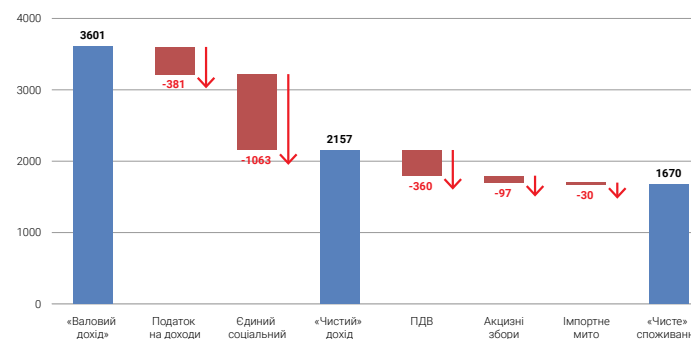
Банківський депозит **0** грн

Ставка за депозитом % річних

Звіт «Скільки коштує держава, або За що я плачу податки?»

Історія проекту «Ціна держави» почалася з цього звіту, який «CASE Україна» видав у березні 2013 року. Звіт отримав велике поширення в середовищі громадянського суспільства і заклав основу для майбутнього просвітницького проекту, який триває досі.

Податки, які ми платимо, грн на місяць, 2011 рік

Перша спроба зобразити процес оподаткування доходів працівника.

Основні тези звіту:

- Саме пересічний українець, а не промислові гіганти чи олігархи, чи хтось інший утримує величезний державний апарат, оплачує державні закупівлі і сплачує рахунки за всіма соціальними зобов'язаннями.
- Середній українець сплачує щомісяця на утримання держави стільки ж, скільки отримує на руки.
- Підприємства — великі платники податків, які нібито є основними годувальниками бюджету, фактично є лише великими податковими агентами.
- За кошти, сплачені державі, громадянин може знайти собі гідну альтернативу і «безкоштовній» державній освіті, і «безкоштовній» державній медицині.

Рахунок від держави

Показуємо вартість «безкоштовних» державних послуг

Щороку у доступній формі ми привертаємо увагу до змін у бюджеті, показуємо, звідки надходять і на що витрачають кошти платників податків.

Поширюємо «Рахунок від держави» далеко за межі Фейсбуку

Віталій Шабунін (ЦПК) і Микола Малуха (Кейс Україна) показують журналістам обсяг податків, який сплачують мешканці одного міста за день.

Пенсіонерка в Рівному розплакалася перед телекамерою, дізнавшись, що сплачує понад 4 тис. гривень податків на рік. Як і більшість, вона думала, що пенсіонери не платять податки.

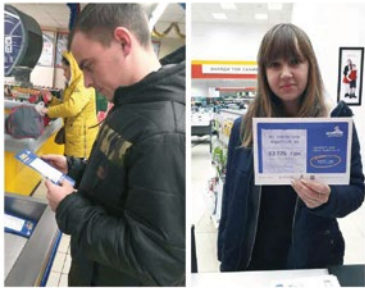

Кампанія поширення «Рахунку від держави» була відзначена премією «Піранья року» на Форумі організаційного розвитку громадянського суспільства.

«Рахунок від держави»

До просвітницької кампанії долучилися провідні підприємства України

Нашу просвітницьку кампанію підтримали чотири великі роздрібні мережі: супермаркети «АТБ», автозаправні станції «ОККО», магазини електроніки «Фокстрот» і служба поштових доставок «Укрпошта». Завдяки їхній допомозі понад 4,5 мільйона громадян дізналися про свій внесок у надання державних послуг.

Покупець магазину АТБ і покупчиня магазину «Фокстрот» отримали друковані матеріали з символікою кампанії «Рахунок від держави».

Листівки для доставки «Укрпоштою» готові до відправлення у сортувальний цех — і це лише половина накладу!

Скільки вам коштує повний бак?

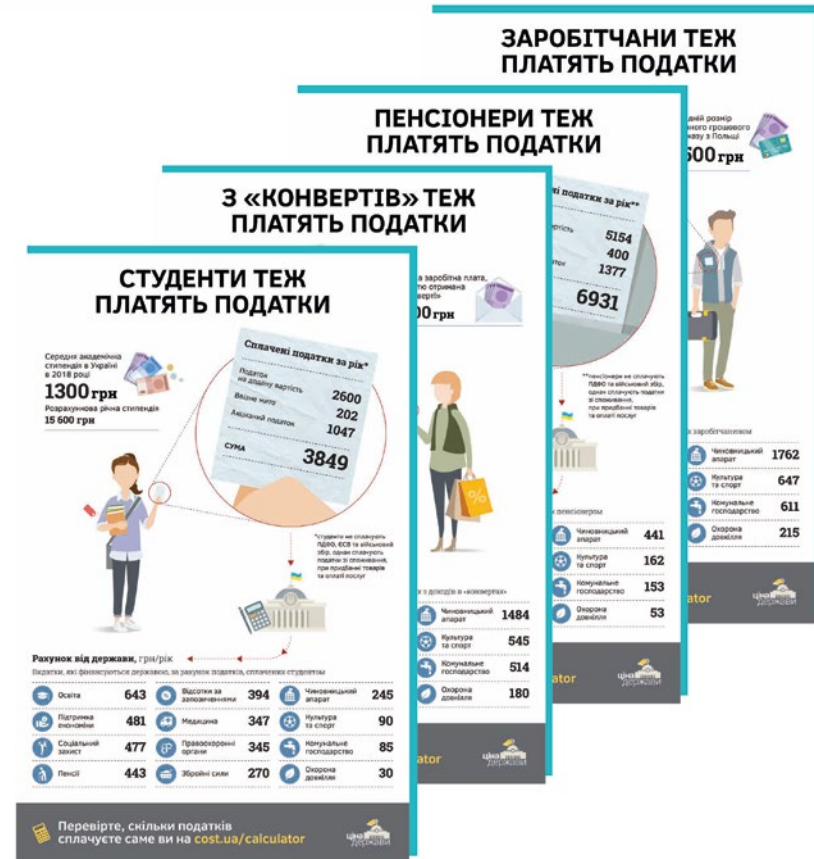
A95 **1000** грн

Спільно з мережею АЗС «ОККО» розроблено калькулятор податків з пального

Податки не такі помітні, як здається

Спілкуючись з людьми на вулицях, ми часто зустрічали нерозуміння того, що податки платять навіть отримувачі зарплати в конвертах. Це означає, що цікавитися тим, як чиновники витрачають наші податки, має кожен свідомий громадянин.

Ми підготували низку інфографік, які розвінчують поширений міф, що оподаткування стосується лише отримувачів «білої зарплати»

Рахунок від держави

Скільки коштує голос виборця?

На основі «Рахунку від держави» ми дійшли висновку, що голос виборця коштує близько 300 тисяч грн. Ми хотіли би, щоб кожен громадянин, ідучи на вибори, уявляв у своїх руках валізу грошей, яку він довіряє обраному кандидату. Нехай кожен знає справжню ціну свого голосу і не обмінює його на дрібні подарунки чи порожні обіцянки.

За наступні 5 років ти заплатиш податками

300 ТИС. ГРН*

Обирай, кому довіриш свої гроші!

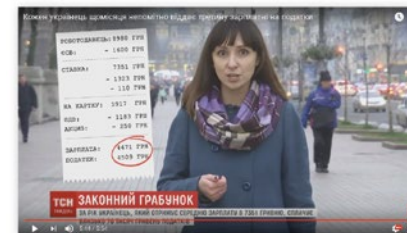
*сума сплачених податків за 5 років громадянином України, який отримує середню заробітну плату

Перевір, скільки податків сплачуєш саме ти на cost.ua/calculator

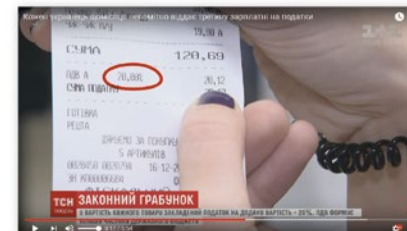
ціна життя держави

«Рахунок від держави» на «1+1»

«Рахунок від держави» та спілкування з директором «CASE Україна» Дмитром Боярчуком надихнули знімальну групу однієї з найпопулярніших підсумкових тижневих програм «ТСН» на каналі «1+1» на сюжет, який показав чималі суми, які споживачі непомітно сплачують у вигляді податків. Новинар Ірина Прокоф'єва закликала телеглядачів усвідомлювати розміри сплачених грошей і прискіпливіше ставитися до того, як чиновники їх витрачають.

«Хай скільки ви отримуєте, — це завжди вповнину менше, ніж ви думаєте. А решту — забирає держава»

«ПДВ відгризає від кожної покупки 20%. Кожен п'ятий буханець, кожне п'яте яйце й палицю ковбаси ви віддаєте державі»

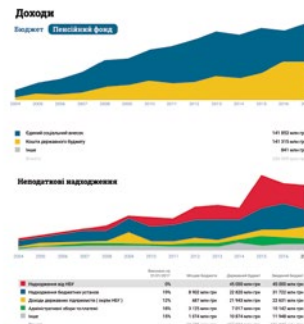

«До ПДВ додайте сплату акцизу. Якщо його суму розділити на кожного українця, виходить 250 гривень на місяць».

Аналіз бюджетів

Стежимо за важливими змінами в бюджеті

Ми публікуємо щоквартальний звіт про стан виконання державного та місцевих бюджетів і про важливі події в бюджетній царині.

ДЛЯ ЧОГО МИ ЦЕ РОБИМО?

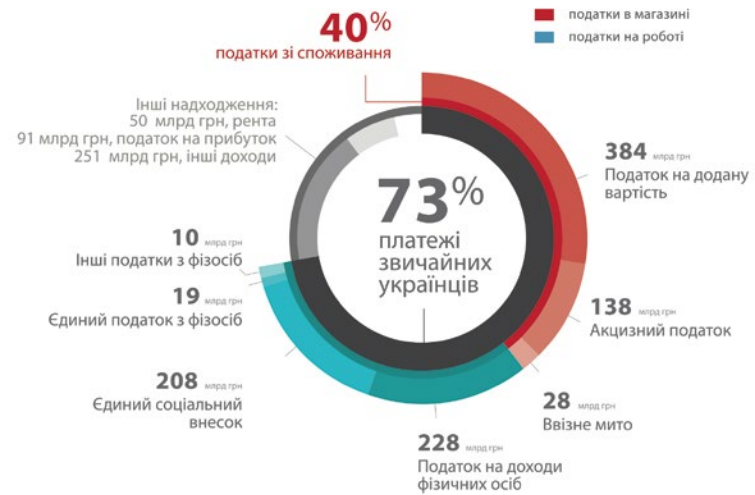
Складність «бюджетної науки» для пересічного громадянина є надійним тилом для казнокрадів. Саме ця проблема спонукала заснувати «Ціну держави». Наша мета – оживити такі нудні й далекі від людей цифри та дати змогу кожному докладно розібратися, куди йдуть їхні податки

Бюджет України наповнюють не олігархи і не МВФ

Майже три чверті доходів зведеного бюджету забезпечують податки звичайних українців – це не лише податки на працю (ЄСВ, ПДФО), а й податки на споживання (ПДФ, акциз, мито).

73% надходжень бюджету – платежі звичайних українців

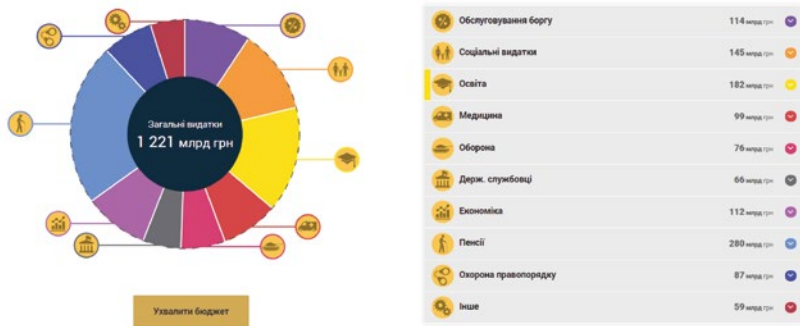
Доходи розширеного бюджету України, 1408 млрд грн

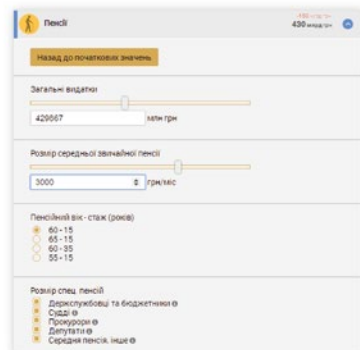
Аналіз бюджетів

Симулятор Держбюджету

Одне з хибних уявлень про державні гроші полягає в тому, що вони здаються необмеженими, а завдання підвищити фінансування тієї чи іншої статті витрат не видається надмірно складним. Мистворили інтернет-додаток, який дає змогу користувачам без додаткової підготовки оцінити можливості українського бюджету і перевірити реалістичність політичних обіцянок.

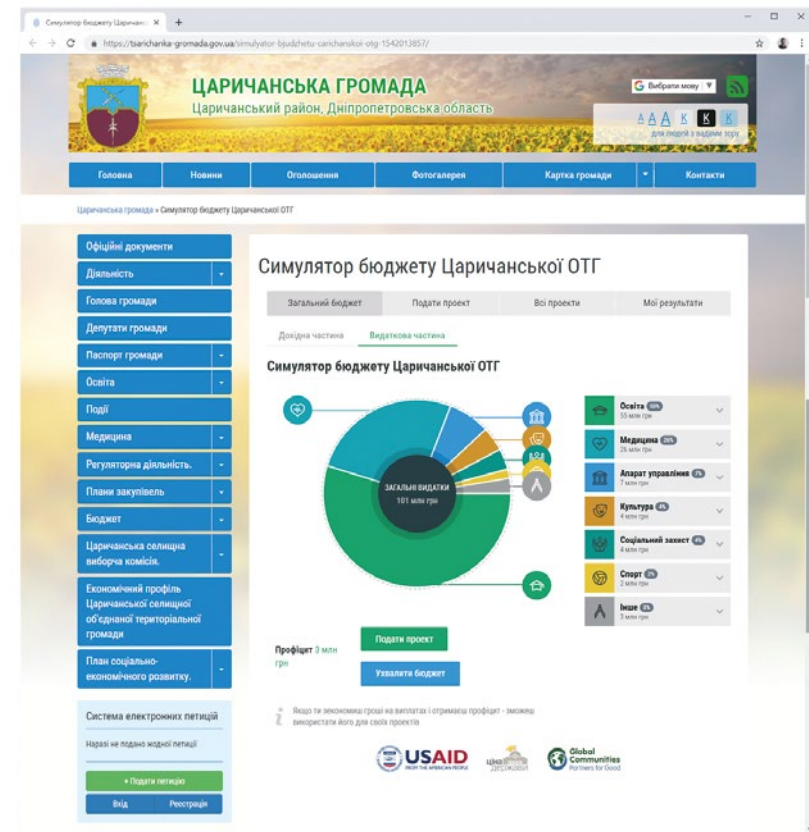

За допомогою бюджетного симулятора можна, наприклад, поррахувати, що пропозиція підвищити середню пенсію до 3 тис. грн коштуватиме бюджету 150 млрд грн на рік

Інтерактивний бюджет ОТГ

Ми створили інтернет-додаток, за допомогою якого мешканці об'єднаної територіальної громади можуть вивчати бюджет громади у доступному вигляді, контролювати ефективність видатків і пропонувати нові проекти для добробуту громади.

Митниця

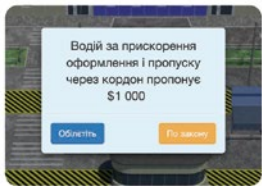
Гра «Метр кордону» пояснює, чому реформи на митниці не просуваються

«Навіщо ви створили гру, яка показує, як красти на митниці? Ви хочете щоб митники більше крали?» Ні, ми хочемо, щоб митники менше крали і тому розкриваємо їхні схеми. Ми переконані, що найбільше прибутку приносить маловідома схема, а що більше людей її розуміють, то менше грошей вона приносить.

Це твоє робоче місце

Працює корупційна машина, і час її годувати. Велика червона кнопка відкриває шлагбаум. Натискати кнопку, і тобі випаде певний «розклад». Бусики, фури, автобуси, легковики — це все мешканці планети «Кордон»

Червона пігулка чи синя – вирішувати тобі!

Тобі надходять цікаві пропозиції, які ти можеш прийняти (кнопка «Облітати») або відхилити та діяти згідно з чинним законодавством (кнопка «За законом»). Тисни «Облітати» і починай заробляти грубі гроші!

Тримай касу!

Це твоя каса. Усе, що нажито непосильною працею. Але щоб всидіти на тепленькій місчині, коштами треба правильно розпорядитися. Лише від тебе залежить, ким вони тебе зроблять: начальником зміни чи господарем усієї митниці. А можуть і долю зламати!

Представлення гри «Метр кордону» стало мистецькою подією Києва

Актори «Дикого театру» зробили постановку за повістю «Контрабандне читиво», яка розповідає про найбільш поширені схеми порушень на митниці. Серед глядачів – найближчі друзі і поважні гості з Міністерства фінансів. Від СБУ, як завжди, неприємна особа в штатському.

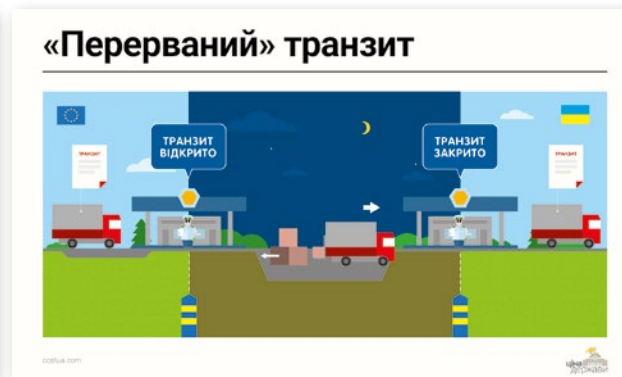
Митниця

Контрабандне читиво

На наше переконання, що більше людей розуміють суть злочинної схеми, то менше прибутку вона приносить і врешті припиняє існування. Для цього ми розповіли про контрабанду у формі цікавого оповідання з картинками.

На території Польщі розвантажують автомобіль і формують «бригади» по кілька осіб, кожен із так званих мурах бере із собою товар не більш як на 500 євро і не більш як 50 кг

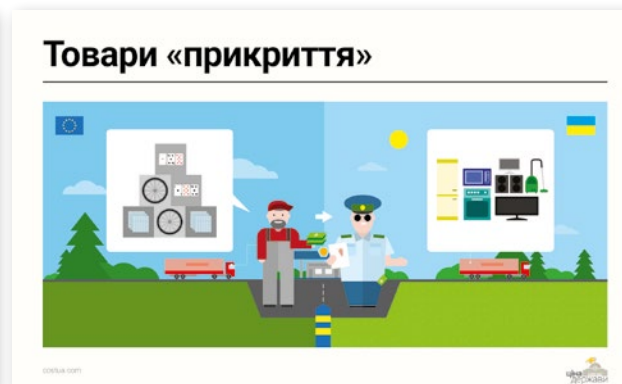
Товари, які ввозять в Україну, вивозять лише «на папері» – насправді їх вивантажують і залишають на території країни без сплати жодних податків

Під час оформлення товару використовують підміну найменувань у межах однієї товарної групи. Наприклад, везуть контейнер взуття (вага 12–16 тону), а декларують і взуття, і підшови, і устілки. У темряві не завжди розбереш, що то було. Економія на одному контейнері 5–15 тис. дол. США

Вантаж в Україну формально не завозять. За документами його не існує

Під виглядом дешевого товару завозять більш дорогі. Повна підміна найменувань, коли замість високоліквідних товарів, наприклад одягу, декларують карти гральні, «плитка керамічна» тощо

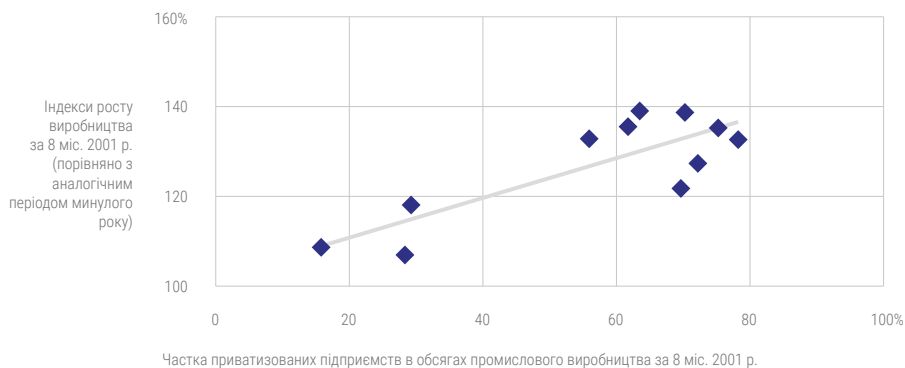
Створюють фірму-імпортер, «близьку» керівництву митниці, яка розмитнює високоліквідні товари на «особливих умовах». Такі фірми називають «майданчиками» (раніше – «модні фірми»), оскільки через них «проганяють» великі обсяги товарів, які ввозять інші «рядові» імпортери

Дослідження впливу приватизації

Приватизація

Економічний занепад, який тривав до кінця 1990-х років, дав підстави для міфу, що приватизація відіграла погану роль в економіці України. У 2000–2007 роках «CASE Україна» здійснив низку досліджень на замовлення Фонду державного майна України, які доводили сприятливий вплив приватизованих підприємств на економіку, обстоювали подальшу необхідність приватизації та пропонували зміни до державної політики в цій царині.

Залежність індексів виробництва від глибини приватизації за видами діяльності

Спонукаємо державні підприємства звітувати про витрати

З усіх розпорядників бюджетних коштів державні підприємства найбільше опираються виконанню Закону «Про прозорість використання публічних коштів».

Ще 8 років можна красти!

Оприлюднення всіма державними підприємствами своїх витрат може затягтися до 2024 року

ЗАПОЧАТКОВАНА
2016 Р. КАМПАНІЯ
ЗБОРУ ПОЖЕРТВ
НА ПІДТРИМКУ ЦІЄЇ
РОБОТИ ЗІБРАЛА
БІЛЬШ ЯК 120 ТИС.
ГРИВЕНЬ ВІД 174
БЛАГОДІЙНИКІВ

На сайті «Ціна держави» створено розділ, в якому зібрано базу даних державних підприємств України та щомісяця оновлюються дані про темпи їхньої реєстрації на порталі використання публічних коштів

Ми об'єднали зусилля з Центром політичних студій та аналітики «Ейдос» і ГО «Громадянське суспільство онлайн» для швидшого внесення змін до Закону «Про відкритість використання публічних коштів»

Наш індекс використовує Секретаріат уповноваженої з прав людини, на який покладено нагляд за дотриманням закону. Для початку порушникам надсилають роз'яснення і дають час виправитися

Пенсійна реформа

Розвіюємо сподівання на безбідну старість

Наш пенсійний калькулятор дає змогу порахувати, якою буде ваша пенсія, якщо в умовах її нарахування нічого не зміниться. Калькулятор має багато налаштувань, але так чи інакше виходить, що на державу годі сподіватися й потрібно самому подбати про власні заощадження.

Пенсійний калькулятор

Моя фактична заробітна плата «на руки» грн/міс

7500

звичайна пенсія
 я військовий
 я суддя
 я держслужбовець
 я журналіст
 я науковець
 я депутат
 я підприємець
 я шахтар

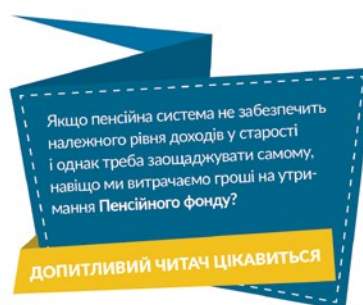
я чоловік жінка

і виходжу на пенсію у віці

61

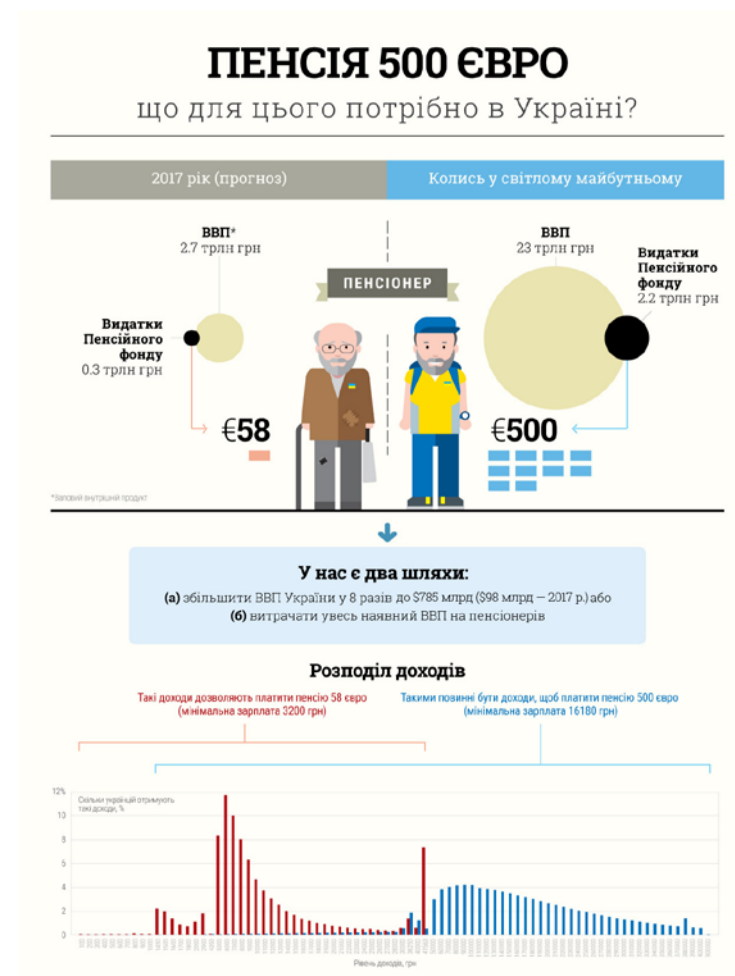
Ваша пенсія: 6 521,74

А ВИ ЗНАЛИ, ЩО ПІДТРИМКА ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ Є НАЙБІЛЬШОЮ СТАТТЕЮ ВИДАТКІВ НАШОГО БЮДЖЕТУ?

Коли пенсії будуть по 500 євро?

За нашими розрахунками, для середньої пенсії 500 євро потрібно, щоб мінімальна зарплата в Україні становила 16 810 грн. Таку зарплату неможливо встановити наказом уряду – лише через створення сприятливих умов для підприємництва.

Реформування системи пільг

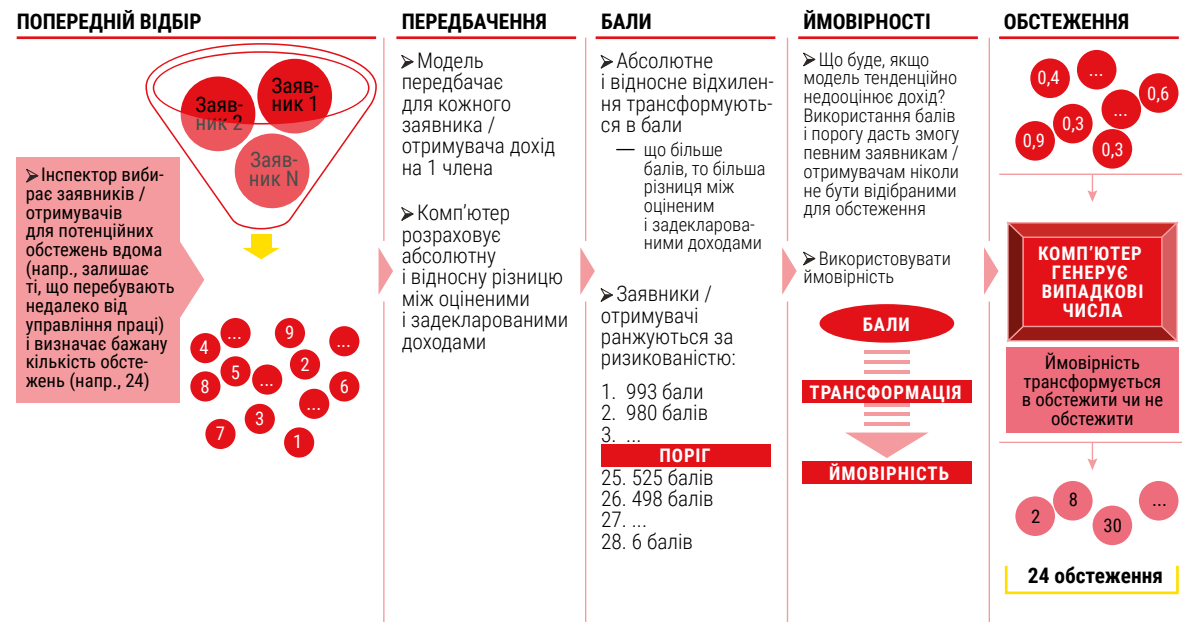
Пільги для незаможних

У 2008–2010 роках «CASE Україна» здійснив низку проектів на замовлення Світового банку для Міністерства праці та соціальної політики України.

Проекти мали на меті:

- удосконалення системи соціальної допомоги;
- монетизацію соціальних пільг;
- уникнення шахрайства під час призначення соціальної допомоги та розробки способів виявлення недобросовісних заявників;
- удосконалення оцінки доходів заявників, зокрема доходів від неформальної зайнятості, присадибного господарства, активів;
- спонукання отримувачів допомоги з безробіття до повернення на ринок праці.

Процес вибору заявників для обстеження умов життя

Міжнародна торгівля

Угода про вільну торгівлю між Україною та ЄС

Упродовж 2007 року очікувався початок переговорів про створення зони вільної торгівлі (ЗВТ) у рамках Посиленої угоди про співпрацю між Україною та Європейським Союзом. У цей час «CASE Україна» здійснив низку досліджень, які сторони Угоди використали під час переговорів:

- Компанія ECORYS Netherlands BV і «CASE Україна» перемогли у тендері Європейської комісії на проведення дослідження щодо можливостей поглиблення торговельних відносин між Україною та ЄС.
- «CASE Україна» та CASE (Польща) провели дослідження нетарифних бар'єрів торгівлі для українських експортерів на ринку ЄС.
- Середньострокові варіанти політики, що виходять за рамки звичайної ЗВТ, як-от угода про поглиблену зону вільної торгівлі та розширення доступу українських виробників на внутрішній ринок ЄС.

Figure 3. Export destination markets of surveyed companies vs. geographical breakdown of Ukrainian export to the EU in 2005

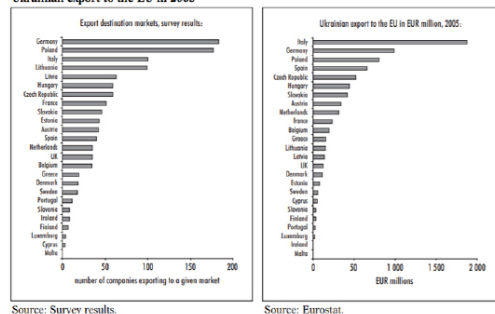
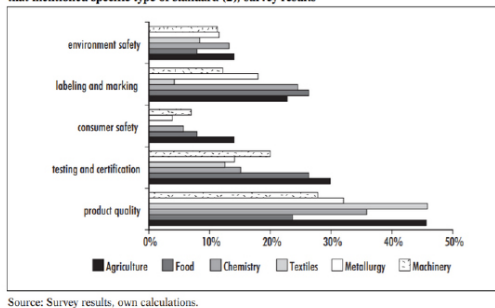

Figure 17. Types of technical standard which impede exports to the EU market, % of companies that mentioned specific type of standard (2), survey results

Перешкоди ввезенню вживаних автомобілів

2020 року наше дослідження показало економічні, політичні та навіть екологічні вигоди від зняття обмежень на імпорту вживаних автомобілів.

Українці виграють від скасування обмежень на імпорту вживаних авто

1. Бюджет отримає додаткові кошти **1 млрд* грн/рік**

отримає державний бюджет від повного скасування акцизного податку через здеешевлення авто та збільшення попиту

Надходження від ПДВ і мита майже подвоїться, що принесе до казни додатково **11,4 млрд грн** (у цінах 2020 р.), в той час, як скасування акцизу призведе до втрати **10,3 млрд грн**.

2. Від обмеження на імпорту вживаних авто страждає добробут українців **40 млрд* дол. США**

загальні втрати українців у добробуті з 1998 р. через впровадження протекціоністських обмежень на імпорту вживаних авто

Що таке втрати у добробуті?

- втрачена можливість знайти кращу роботу
- зайві витрати часу
- позички у відпустку
- перелачені гроші на лікування
- збільшення витрат на освіту
- збільшення витрат на догляд за автомобілем

3. Більш як 82% українських виборців за доступне авто

якни твердженнями ви більше згодні: «Автомобіль має бути доступним новий сім'ї, щоб усі могли скористатися його перевагами» чи «Автомобіль НЕ має бути доступним новий сім'ї, щоб обмежити негативні впливи, пов'язані з використанням автомобілів?»

Важко сказати: 6.0%
Забарон згоден з тим, що має бути доступним: 5.4%
Повністю згоден з тим, що має бути доступним: 6.4%
Загалом згоден з тим, що має бути доступним: 22.3%
Повністю згоден з тим, що має бути доступним: 59.9%

4. Екологічні авто замінять старі, що дасть змогу знизити об'єм викидів шкідливих речовин до 28% автотрану України становить радянський і російський автотранс 90-х рр.

Викиди від авто скорочуються з року в рік

Сумарно з усіх джерел

бензини
дизельні

CO₂, мкг
CH₄, мкг
NO_x, мкг
PM₁₀, мкг

Порівняння викидів легкових авто радянського виробництва з сучасними, грам/кілометр пробігу

0.5
2.2
2.3
0.18
0.12
0.08
0.28
1.95
17.8

Euro 2 Euro 3 Euro 4 Радянське авто

Джерело: Європейський комітет експертів за розвиток авто (Європейський комітет експертів за розвиток авто), 1998.

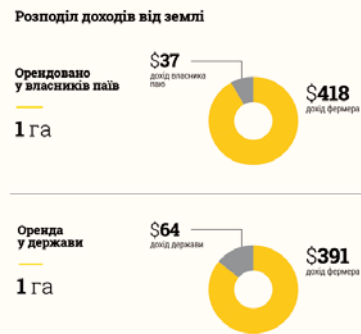
Джерело: Дослідження Центру соціально-економічних досліджень CASE Україна «Доступні авто: шлях до економічного зростання та покращення умов життя українців» червень 2020 року

Центр економічних досліджень CASE Україна ATLAS NETWORK

Земельна реформа

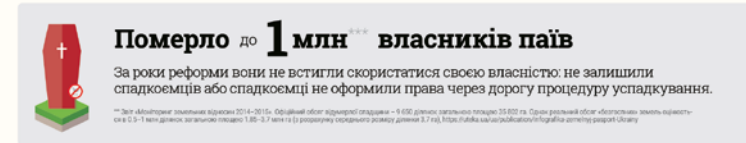
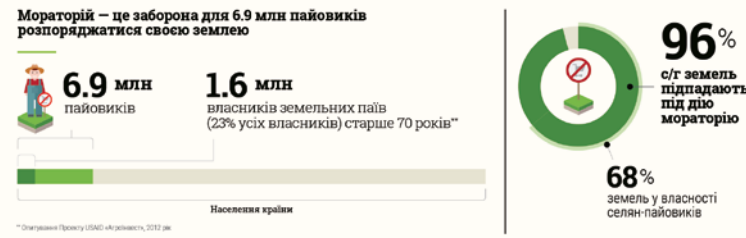
Пояснюємо, чим поганий мораторій на продаж землі

Від можливості продажу землі виграли б не лише ті, хто продав би свою землю, а й ті, хто зберіг би власність. Однак щоб скористатися цими можливостями, потрібно відкрити ринок землі с/г призначення та поліпшити доступ агровиробників до капіталу.

Поширюємо сумні факти про мораторій

Мораторій на продаж землі діє 15 років. Він паралізує ринок у 96% сільськогосподарських земель. 68% земель перебувають у власності селян-пайовиків, які найбільше страждають від неможливості вигідно розпорядитися нею. На цьому тлі успішно існує тіньовий ринок землі: «обрані» спокійно її продають і купують.

- Що дозволено в рамках мораторію:**
- ▶ здати пай в оренду
  - ▶ обміняти на іншу земельну ділянку
  - ▶ залишити пай у спадщину
  - ▶ продати свій пай неофіційно
- Що забороняє мораторій:**
- ▶ легальний продаж земельної ділянки
  - ▶ зміну цільового призначення земельної ділянки
  - ▶ внесення права на пай до статутних капіталів господарських товариств
  - ▶ передачу паю у заставу

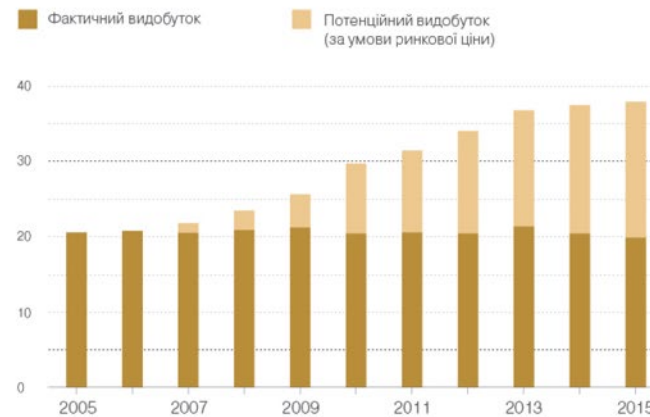
Енергетика

Показуємо вартість популярних рішень

Що було б, якби газ завжди був за ринковою ціною? – Долар по 18,5 грн!

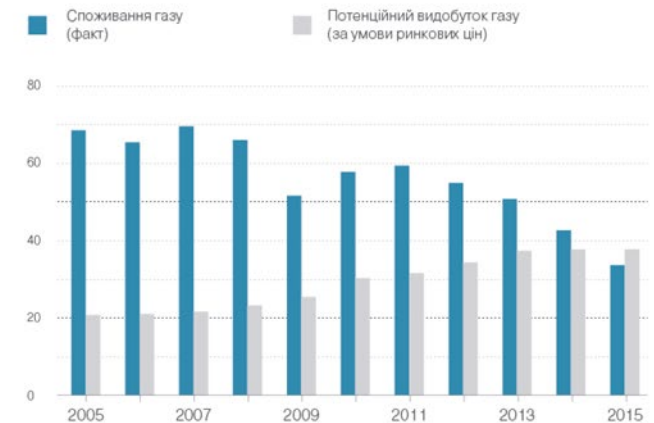
Імпорт природного газу – це великі валютні витрати, а тому і вагомий чинник тиску на гривню. Від 2006 до 2015 року на імпортований газ було витрачено 87,9 млрд дол. США. Що відбувалося б із зовнішніми рахунками та, відповідно, з обмінним курсом гривні, якби ринкові ціни на газ запровадили ще 2004 року?

1 ріст видобування власного газу

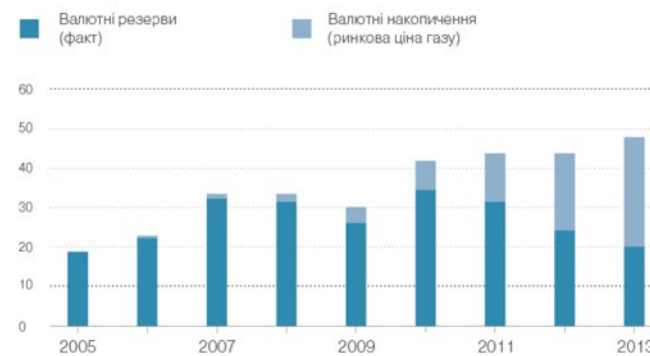
Джерело: НАК «Нафтогаз України»

2 скорочення споживання газу

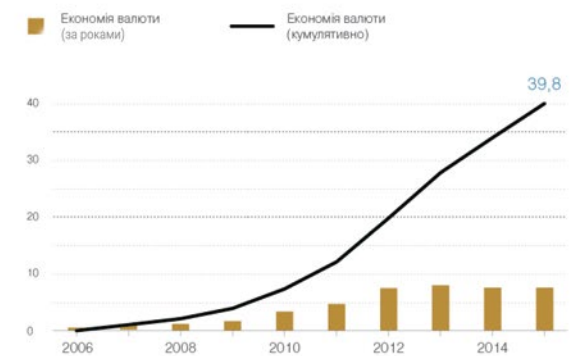

Джерело: Енергобізнес, НАК «Нафтогаз України»

3 суттєва економія валюти

Джерело: НБУ, оцінки CASE Україна

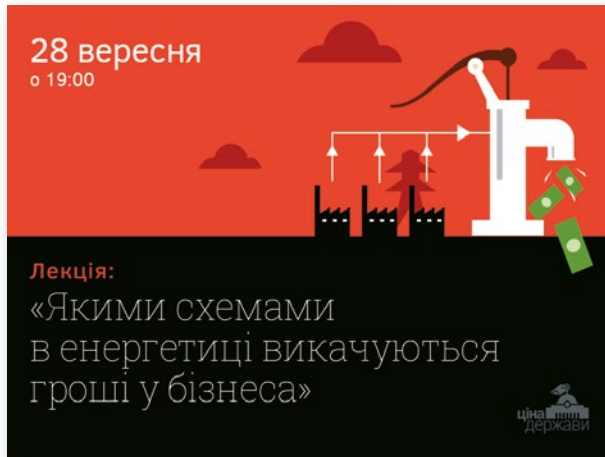

Джерело: оцінки CASE Україна

Енергетика

Боремося за обґрунтовані тарифи на електроенергію

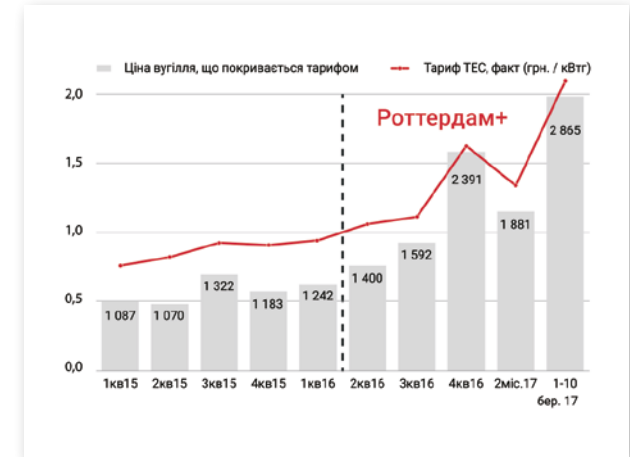
Захоплення держави – це незаконне використання повноважень державних органів для отримання приватної вигоди. Одним з таких прикладів є робота Національної комісії з регулювання енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), яка встановлює тарифи в інтересах вузького кола виробників на шкоду всім споживачам.

«Ціна держави» виступала з критикою розрахунку ціни електроенергії для побутових споживачів за формулою «Роттердам+».

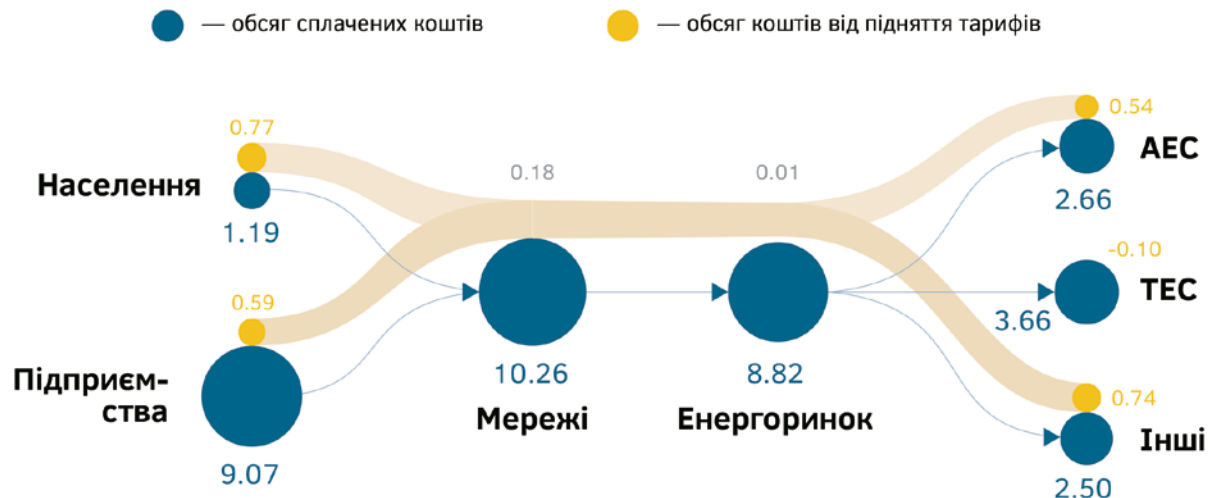
Після впровадження формули «Роттердам+» облігації ДТЕКУ здорожчали на 40%. ЗМІ повідомили, що вигоду отримали і близькі друзі Петра Порошенка. Тому ми випустили цукерки «Вечірній Роттердам», які роздали журналістам-розслідувальникам, народним депутатам, антикорупційникам та іншим небайдужим. Зображення з цукерками набуло великої популярності у соціальних медіа – лише на сторінці «Ціни держави» у Фейсбуку його побачило майже 140 тис. осіб.

Суть схеми «Роттердам+» у тому, що тарифи на електроенергію розраховують так, ніби ТЕС (70% яких належить Рінату Ахметову) купують вугілля в Роттердамі і власним коштом везуть в Україну. Насправді вугілля переважно купували в окупованому Росією Донбасі, а різницю в ціні – 10 млрд грн – власники «схеми» клали собі в кишеню.

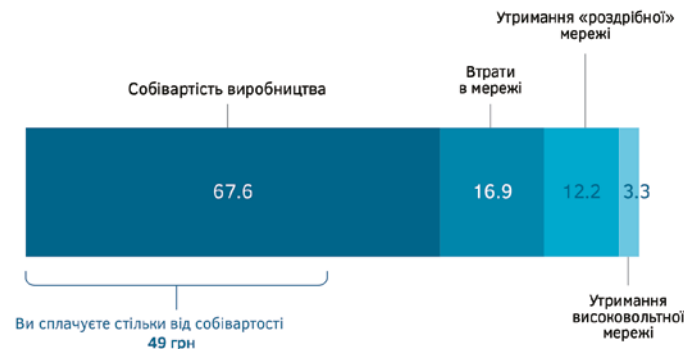
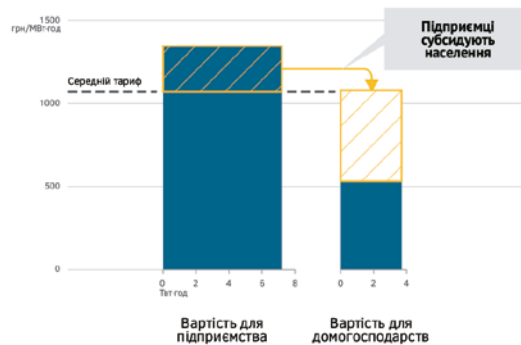
Енергетика

Пояснюємо, як наживаються на реформах електроенергетики

Зростання тарифів на електроенергію призвело до небувалого зростання доходів у галузі. Надходження можна витратити на оновлення мереж та обладнання, а можна «роздерибанити». 2015 року споживачі заплатили за електроенергію 154 млрд грн — це більш як виторг НАК «Нафтогаз України» за цей же період! Кому йдуть гроші за електроенергію??

2015 року на перехресне субсидування було витрачено 43.8 млрд грн — у півтора рази більше, ніж на ремонт доріг. Фактично це означає, що одні споживачі оплачують рахунки інших споживачів. Наслідок такого субсидування — спотворені стимули та перенесення вартості електроенергії на вартість товарів і послуг.

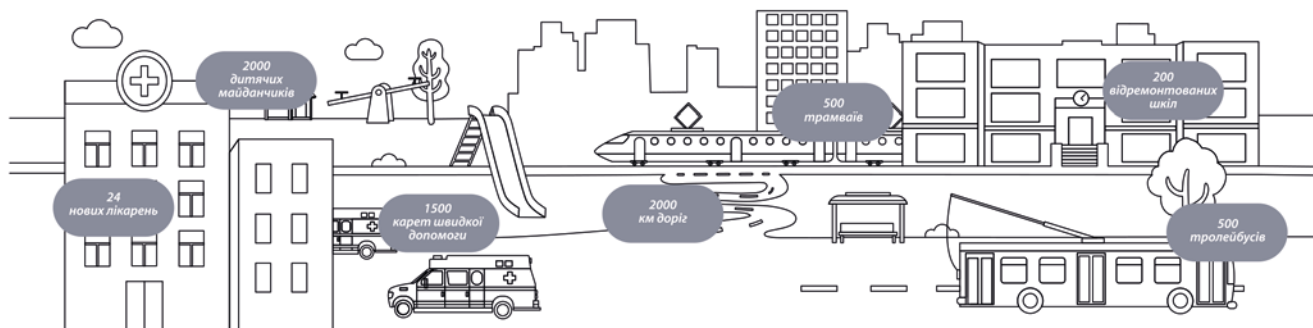
Енергетика

Пояснюємо, що дає стокгольмська перемога над Газпромом

У лютому 2018 року Стокгольмський арбітражний трибунал постановив, що Газпром має виплатити «Нафтогазу України» компенсацію в розмірі 4,63 млрд доларів США. Ми створили сайт, який показує поточний борг Газпрому з урахуванням пені за невчасну виплату, а також об'єкти та послуги, які можна оплатити з цієї суми.

76 612 860 225 грн

На ці гроші можна забезпечити:

Відповідно до Остаточного арбітражного рішення у справі V2014/129 Арбітражного інституту Торгової палати м. Стокгольма від 28 лютого 2018 року Газпром зобов'язаний виплатити «Нафтогазу» суму у розмірі від 2 560 332 662,77 доларів США плюс відсотки на залишок заборгованості, що залишилась непогашеною після 28 лютого 2018 року, відповідно до відсоткової ставки -0,5%, плюс 8% за прострочену заборгованість.

Україна вже забрала у Газпрому

58 011 826 661 грн

На ці гроші можна забезпечити:

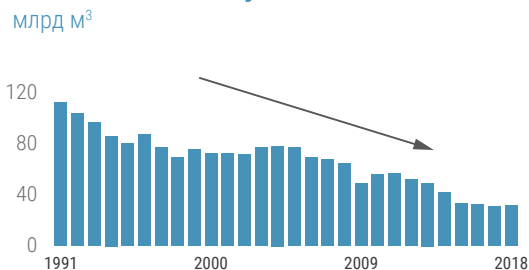

Енергетика

Пояснюємо, як скоротити споживання газу

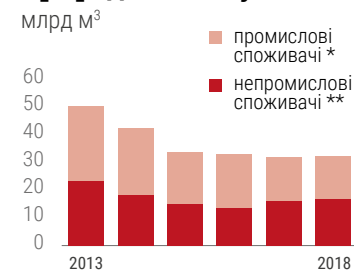
Основна частина потенційного енергозбереження — за рахунок обліку теплової енергії (встановлення теплових лічильників), утеплення будинків, встановлення терморегуляторів, заміни вікон на енергоефективні та ін.

Загальне споживання газу

Джерело: Enerdata Yearbook, НАК «Нафтогаз України», власні розрахунки

Структура споживання природного газу

Джерело: НАК «Нафтогаз України»

* — зокрема витрати на транспортування газу
** — зокрема бюджетні установи

Потенціал енергозбереження

Джерело: Мінрегіонбуд, ПРООН

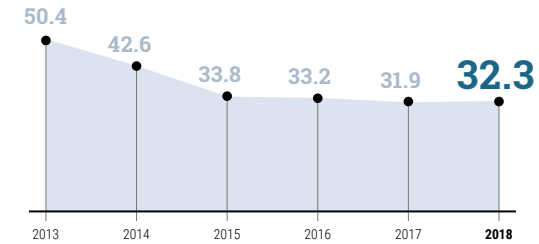
Енергетика

Визначаємо, на скільки Україні вистачить власного газу

За поточного рівня розвитку технологій Україні вистачить запасів на 35 років повноцінного газового самозабезпечення. 35 років – це дуже великий термін, беручи до уваги погляд фахівців та інвесторів на цей бізнес. Усе може змінитися через 10–15 років: може бути знайдено нові поклади, вдосконалено способи видобутку чи енергозбереження.

Споживання газу в Україні, млрд м³

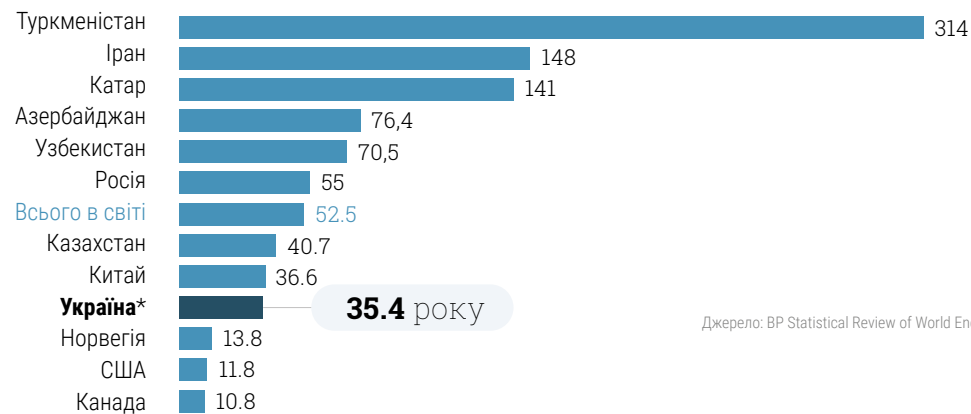

Джерело: НАК «Нафтогаз України»

до **2050** року

вистачить розвіданих запасів газу в Україні

На скільки вистачає розвіданих запасів газу в відомих газових країнах, років

Джерело: BP Statistical Review of World Energy 2018

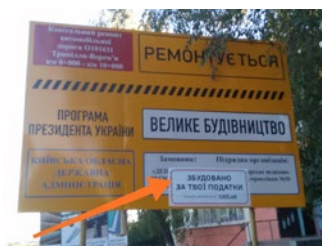
* – якщо Україна наростить видобуток до рівня своїх потреб

Просвітництво

Збудовано за твої податки

На тлі передвиборчих звітів ми вирішили нагадати, що 73% бюджету країни – це податки простих українців. А отже, немає ніяких «депутат збудував», «мер зробив» чи «президент розпочав велике будівництво». Ми створили й надіслали всім охочим наліпки на вивіски, інформаційні дошки та інші рекламні площі, які нагадують, завдяки чийм коштам з'явився той чи інший інфраструктурний об'єкт.

Розповсюджуємо твори класиків вільного ринку

У квітні 2016 року читачі «Ціни держави» обрали на голосуванні та власним коштом оплатили переклад скороченої редакції книжки «Шлях до кріпацтва» Фрідріха Хаєка.

Плановики обіцяють «золоті гори». Багато нових плановиків обирають у владу

Але вони не можуть узгодити ЄДИНИЙ план

Довіра до плановиків поступово згасає

Тоді владу віддають «силовику»

Твоя професія спланована

Твою зарплату сплановано

Просвітництво

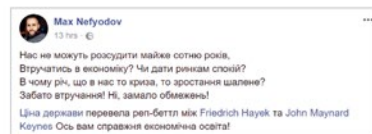
Реп-двобій Кейнса і Хаєка

Творча спроба популяризації різних поглядів на економіку. Ми не лише переклали, а й озвучили українською мовою відомий реп-двобій.

Зустріч виконавчого директора «CASE Україна» Дмитра Боярчука зі студентами Житомирського державного технологічного університету починається з перегляду репу

Перший заступник міністра економічного розвитку Максим Нефьодов поширює озвучений нами ролик на Фейсбуку

Кейнс проти Хаєка: друга частина

2017 року «Ціна держави» переклала й озвучила реп, в якому двоє відомих економістів сперечалися про роль держави в економіці. Його побачили більш як 100 тисяч українських інтернет-користувачів. Другу серію відеоролика ми переклали наступного року.

Над перекладом працювало багато людей; часто один і той самий уривок змінювали кілька разів:

Оригінал	Варіант 1	Варіант 2	Остаточний
Jobs are the means, not the ends in themselves	Робота це засіб, не кінцева мета	Робота – це засіб, не кінцева мета	Робочі місця — не мета, лише засіб
People work to live better, to put food on the shelves	Кожен працює і копіюку якусь відклада	Людина хоче краще жити в селі та у містах	Мета — це добробут, складання запасів
Real growth means production of what people demand	Зростання це є створення того, на що є попит	Зростання реального сектору — це виробництво якого потребують люди	Центрального планування для цього не треба
That's entrepreneurship not your central plan	Це підприємництво, а твій центральний план – утопія	Це — підприємництво, але в твоєму плані цього не буде	Лише підприємництво надасть по потребах

Просвітництво

Просвітницьке відео

Деякі речі легше пояснити картинками, аніж словами. Тому, крім розлогих текстів, ми плануємо створювати власні відеоролики, а поки що перекладаємо й озвучуємо для українських глядачів «Ютюба» якісне іноземне відео про ринкову економіку.

Шість історій про економіку

Упродовж кількох хвилин глядачі отримують стислий виклад основних економічних теорій: від «невидимої руки ринку» до «неможливої трійці»

Чи повинна держава створювати робочі місця?

Створення робочих місць – це просто, а от підвищити реальний рівень життя – це якраз дуже складно. На це здатна лише ринкова економіка з її численними підприємцями, які методом проб і помилок знаходять оптимальні рішення

А якби не було цін?

Ціни відіграють надзвичайно важливу роль у суспільстві, поширюючи інформацію про те, які товари і послуги користуються попитом, і змушують людей осяцдливше використовувати найбільш потрібні ресурси

Чому приватні інвестиції працюють краще за державні?

Економічне зростання з'являється тоді, коли приватні підприємці ризикують власними грошима, а не тоді, коли політики ризикують коштами платників податків

Допомагаємо вчителям економіки вихувати обізнаних виборців

Учні десятих класів вивчатимуть економіку в рамках курсу «Громадянська освіта». Більшість вчителів – не економісти... і це прекрасно! Тому що одна з проблем української економічної освіти в тому, що ринкову економіку викладають колишні марксиста або їхні найкращі учні.

Семінари в шести містах

Вчителі з багатьох областей зібралися у Львові, Чернівцях, Полтаві, Харкові, Миколаєві та Києві, щоб дізнатися про сучасні можливості викладання економіки, які надає проект «Ціна держави». Вони працювали у робочих групах, кожна з яких розглядала відеоролики, інфографіку чи інтерактивне унаочнення, і пропонували власне бачення їхнього застосування в школі.

Відеоролик «Бутерброд за 1500 доларів» пояснює переваги розподілу праці й звідки береться багатство

«А якби не було цін» розповідає, чому в чиновників немає достатньо знань, щоб «керувати економікою»

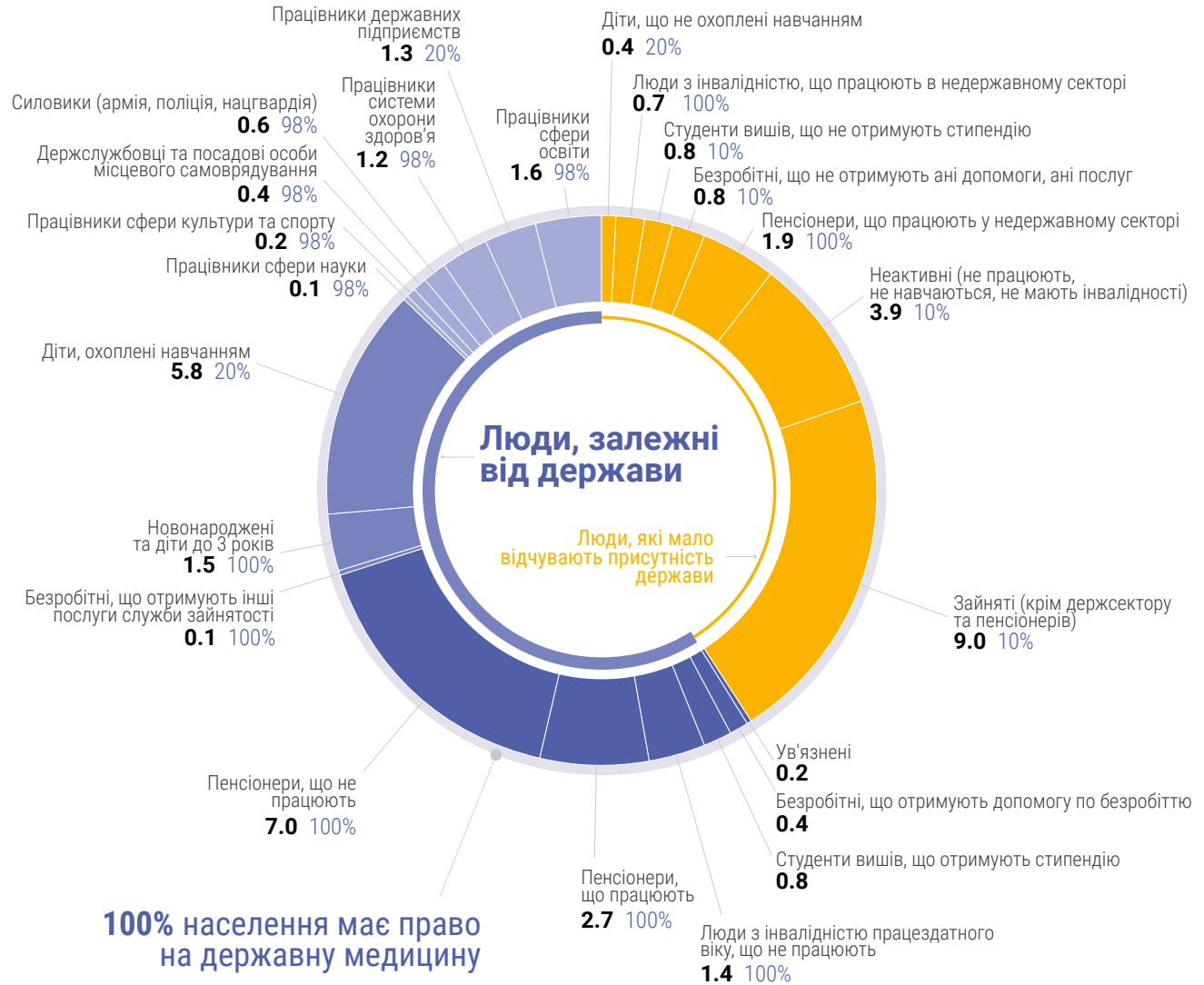
Реп-двоій Кейнса і Хаска познайомить з двома світоглядями (і натякне, який з них хибний)

Просвітництво

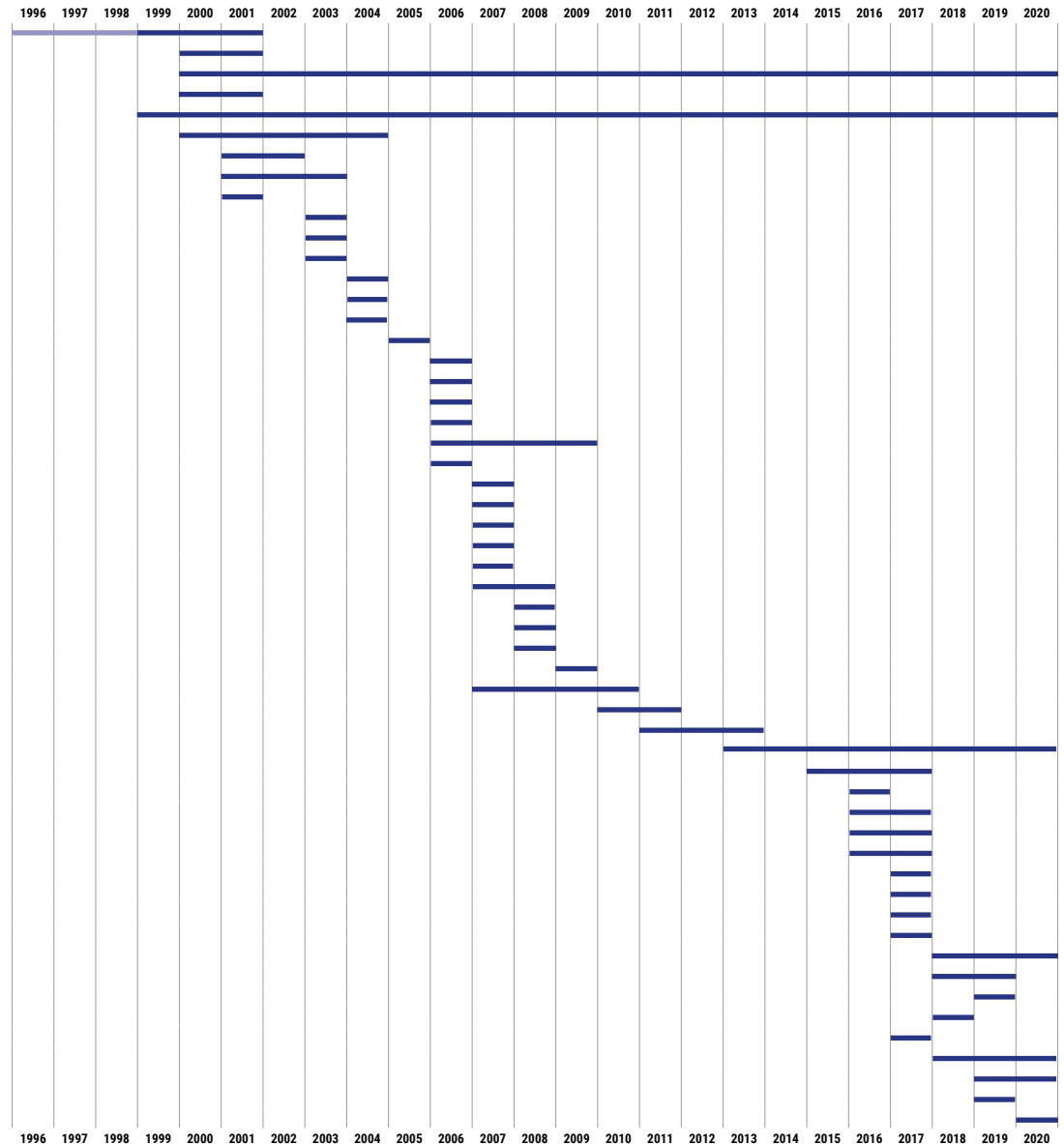
Привертаємо увагу до надмірного розміру держави

Від розміру державного апарата залежить обсяг податків. В Україні спостерігається надмір державних функцій, які висмоктують обмежені кошти. Сьогодні дві третини населення так чи інакше залежать від держави.

Карта проектів

№	Назва проекту	Суб'єкт
1.	Проект макроекономічної реформи України	USAID NIID
2.	Вплив приватизації на поведінку та результати діяльності українських підприємств	Фонд Дермайна
3.	Звіт про конкурентоспроможність у світі	Світовий економічний форум (WEF)
4.	Опитування українських домогосподарств	USAID NIID
5.	Український економічний оглядач: тенденції, аналіз, прогнозування	Державні й приватні установи
6.	Опитування тенденцій бізнесу сервісу сфери послуг України	Державні й приватні установи
7.	Роль і дії Національного банку України у вирішенні проблем перехідного періоду	Національний Банк України
8.	Пояснення розвитку	Світова мережа розвитку (GDN)
9.	Економічна і соціальна програма розвитку	USAID NIID
10.	Джерела економічного розвитку в Україні після валютної кризи 1998 року	Світовий банк
11.	Аналіз тіньового ринку зайнятості	Світовий банк
12.	Економічні перспективи України: тенденції, аналізи, прогнози	ПРООН
13.	Регіональний звіт людського розвитку для країн СНД	ПРООН
14.	Вивчення можливостей та обмежень підприємництва у Криму	ПРООН
15.	Соціальні та економічні наслідки приватизації в Україні	Фонд Дермайна
16.	Комісія «Блакитної стрічки» I	ПРООН
17.	Комісія «Блакитної стрічки» II	ПРООН
18.	Комісія «Блакитної стрічки» III	ПРООН
19.	Становище в енергетичному секторі України та потенційні спроби поліпшення	Інститут правової реформи
20.	Перспективи економічних відносин України з ЄС	Банк Рекао
21.	Східне сусідство ЄС: економічний потенціал та майбутній розвиток	Європейська комісія
22.	Подолання нетарифних бар'єрів для українського експорту в ЄС	Міністерство закордонних справ Польщі
23.	Міжнародна конференція «Вітер змін: вплив глобалізації на Європу та Азію»	System Capital Management
24.	Оцінка впливу Посиленої угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС	Європейська комісія
25.	Дослідження ресурсного потенціалу та виробничої потужності рідкого біопалива	Міністерство закордонних справ Польщі
26.	Аналітичні підстави для внесення змін до Державної програми приватизації	Міністерство закордонних справ Польщі
27.	Методика оцінки впливу рішень уряду на економічних суб'єктів та ринки	Міністерство економіки України
28.	Оцінка фінансової стабільності в Україні	ПРООН
29.	Підготовка стратегії монетизації пільг в Україні	Міністерство закордонних справ Польщі
30.	Розробка показників раннього запобігання макроекономічній кризі для України	Міністерство закордонних справ Польщі
31.	Рекомендації політик інституційних та економічних реформ	ПРООН
32.	Вдосконалення механізмів соціальної допомоги в Україні	Міністерство закордонних справ Польщі
33.	Проект реформи соціальної допомоги України (пілотні проекти в областях)	SIDA, MEPP
34.	Вплив світової фінансової кризи на надання державних послуг у країнах СНД	Інститут відкритого суспільства (OSI)
35.	Доступна економіка: відстеження реформ	Фонд дослідницьких осередків OSI (TTF)
36.	«Ціна держави»	Європейська комісія, Фонд «Східна Європа», NED
37.	Лідерство в економічному управлінні (USAID LEV)	Агентство США з міжнародного розвитку (USAID)
38.	Спонування державних підприємств до прозорості витрат	Приватні внески
39.	Захист інтересів приватних споживачів електроенергії	Приватні внески
40.	Інституційна підтримка	Фонд дослідницьких осередків OSI (TTF)
41.	Переоблік економічних свобод	Мережа «Атлант» (США)
42.	Розробка симулятора державного бюджету України	Посольство Чехії
43.	Зворотна іпотека	Приватні внески
44.	Вплив податку на нерухомість на вибір помешкання	Приватні внески
45.	Реформування оплати праці суддів	ЦЕДЕМ
46.	Інституційна підтримка	Фонд «Відродження»
47.	6 років після Революції гідності: що змінилося?	Фонд «Відродження»
48.	Підготовка стратегії інноваційного розвитку України.	Фонд «Відродження»
49.	Створення симулятора бюджету об'єднаної територіальної громади	USAID DOBRE
50.	Роз'яснення виборцям вартості державних послуг	USAID ENGAGE
51.	Порівняльний аналіз схем уникнення оподаткування	Приватні внески
52.	Поширення інтерактивних бюджетів громади	USAID DOBRE, UK AID
53.	Інформаційна підтримка реформ енергетичної галузі	Федерація роботодавців нафтогазової галузі
54.	Протекціонізм і «евробляхи»	Мережа «Атлант»

Список публікацій

1. Дубровський В., Іващенко О., Бабанін О. Україна: втрачене десятиліття... і майбутній бум? CASE Україна. 2002.
2. Ширмер Я., Султан Х. Україна в перехідному періоді: Досвід і стратегія. CASE Україна. 2002.
3. Ширмер Я. Україна: Монетизування перехідної економіки. CASE Україна. 2002.
4. Ширмер Я., Снелбекер Д. Реформи в Україні: Ідеї та заходи. CASE Україна. 2002.
5. Ширмер Я. Бартерна економіка: негрошові операції в бюджетному секторі України. CASE Україна. 2002.
6. Дубровський В., Шигаєва Т., Бондаренко Р., Голованенко М., Білоцерківець О. Вплив роздержавлення на економічну поведінку та стан підприємств в контексті загальноекономічної ситуації в Україні. CASE Україна. 2002.
7. Дубровський В., Шигаєва Т., Бондаренко Р., Голованенко М., Білоцерківець О. Вплив приватизації на економічну поведінку та стан підприємств в контексті загальноекономічної ситуації в Україні у 2000 – 2001 роках. CASE Україна. 2002.
8. Боярчук Д., Ширмер Я., Якуб'як М., Рябошлик В., Пачинські В., Новоседецька О., Михайличенко М., Вожняк П., Гринів В., Мазярчук В. Підтримання низької інфляції в Україні. CASE Україна. 2004.
9. Дубровський В. Монополізація економіки та політичний устрій: попередні висновки для України. CASE Україна. 2004.
10. Дубровський В., Шигаєва Т., Бондаренко Р., Голованенко М., Білоцерківець О. Соціально-економічні наслідки приватизації державного майна в Україні: перші десять років. CASE Україна. 2004.
11. Пачинські В., Михайличенко М. Оцінка базової інфляції в Україні. CASE Україна. 2004.
12. Пачинські В. Дослідження монетарної трансмісії в Європі: висновки для України. CASE Україна. 2004.
13. Дамбровські М. Таргетування інфляції в перехідній економіці. CASE Україна. 2005.
14. Дубровський В. Революція перемогла! Хай живе король? CASE Україна. 2005.
15. Дубровський В. Теоретичні основи для політико-економічної та інституційної оцінки ділового середовища в Україні. CASE Україна. 2005.
16. Дубровський В. Корупція в Україні – до Помаранчевої революції та після неї. CASE Україна. 2005.
17. Дубровський В., Ваврищук В., Боярчук Д. І. Голоднюк. Ризики бюджету та макроекономічні наслідки. CASE Україна. 2005.
18. Рогозинський О., Дамбровські М. Економіка Білорусі: поточна ситуація, основні проблеми та перспективи розвитку. CASE Україна. 2005.
19. Дубровський В. Як підприємцям скористатися з результатів перемоги своєї революції? CASE Україна. 2006.
20. Дубровський В., Ширмер Я., Грейвс В., Гарань О., Головаха Є., Павленко Р. Рушійні сили небажаних реформ: чи здатні шукачі ренти приборкати пошук ренти? Приклад України. CASE Україна. 2006.
21. Дубровський В. Трансформація як модернізація: реформи без політичної волі? CASE Україна. 2006.
22. Дубровський В. Україна через один рік після Помаранчевої революції: Виклики та цілі економічної політики. CASE Україна. 2006.
23. Дубровський В. Розробка дієвих антикорупційних стратегій для України. CASE Україна. 2006.
24. Шишкін С., Дробишев П. Цивільний і господарський кодекси України: аналіз поточного стану і рекомендації щодо вдосконалення. CASE Україна. 2006.
25. Бальцерович Е., Устенко О. Регуляторна політика в Україні: як можна покращити бізнес-клімат. CASE Україна. 2006.
26. Дубровський В. Податкова політика в Україні: шляхом поступових змін чи миттєвих реформ? CASE Україна. 2006.
27. Дубровський В. Ефективні антикорупційні стратегії для України. CASE Україна. 2006.
28. Пасхавер О., Верховодова Л. Приватизація до і після Помаранчевої революції. CASE Україна. 2006.
29. Дамбровські М., Голоднюк І., Михайличенко М., Дамбровські П. Розвиток ринку фінансових послуг в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи. CASE Україна. 2006.
30. Дамбровські М. Перспективи лібералізації рахунку фінансових операцій в Україні. CASE Україна. 2006.
31. Дамбровські М. Режими грошової політики в умовах відкритої економіки: висновки для України. CASE Україна. 2006.
32. Дубровський В., Ширмер Я., Грейвс В., Головаха Є., Гарань О., Павленко Р. Чи дожене Ахіллес черепаху? CASE Україна. 2006.
33. Дубровський В. Бізнес та політичні партії: вимоги розвитку. CASE Україна. 2006.
34. Дамбровські М. Пріоритети економічних та інституційних реформ в Україні. CASE Україна. 2006.
35. Голоднюк І. Роль фінансового сектору у залученні ПІІ. CASE Україна. 2006.
36. Дубровський В. Звіт про світову конкурентоспроможність. CASE Україна. 2006.
37. Ваврищук В., Боярчук Д., Голоднюк І., Якуб'як М., Пачинські В., Михайличенко М., Колесніченко А., Царенко Г. Перспективи економічних відносин між Україною та ЄС. CASE Україна. 2006.
38. Ваврищук В., Орлова І., Якуб'як М., Малішевська М., Рокіцька М. Нетарифні бар'єри для українських експортерів на ринку ЄС. CASE Україна. 2006.
39. Дубровський В. Демократія перемогла! Хай живе король? CASE Україна. 2007.
40. Дубровський В., Ширмер Я., Грейвс В., Головаха Є., Гарань О., Павленко Р. Україна до і після Помаранчевої революції: політекономія небажаних реформ. CASE Україна. 2007.

Список публікацій

41. Дубровський В. Олігархи допоможуть подолати кризу, виникненню якої самі сприяли? CASE Україна. 2007.
42. Дубровський В. Косметичний ремонт податкової реформи не дасть результату. CASE Україна. 2007.
43. Дубровський В. Політико-економічні аспекти конкурентоспроможності України. CASE Україна. 2007.
44. Герасимович В., Царенко А. Огляд ринку електроенергетики в Україні. CASE Україна. 2007.
45. Огляд газового ринку в Україні. CASE Україна. 2007.
46. Огляд сектору теплової енергетики в Україні. CASE Україна. 2007.
47. Кудіна А., Лозовий О. Чинники формування портфельних інвестицій в країнах СНД. CASE Україна. 2007.
48. Якубк М., Пачинські В., Колесніченко А., Робертс Д., Ульген С. Нові кордони ЄС: перспективи для поглибленої економічної співпраці. CASE Україна. 2007.
49. Дубровський В. Інституціональні основи свободи: Чому весь світ ще не процвітає? Уроки для України. CASE Україна. 2007.
50. Дубровський В., Якубк М. Інституційний розвиток: концепції, визначення та методи вимірювання. CASE Україна. 2007.
51. Царенко А., Колесніченко А. Огляд політики енергозбереження в Європейському Союзі в контексті можливостей для України. CASE Україна. 2007.
52. Герасимович В. Базовий звіт про вплив зони вільної торгівлі між Україною та ЄС на сектор транспортних послуг. CASE Україна. 2007.
53. Боярчук Д. Аналіз наслідків зони вільної торгівлі між Україною та ЄС: вибрані сектори сільського господарства. CASE Україна. 2007.
54. Дубровський В., Голоднюк І., Скаршевський В. Оцінка впливу урядових рішень на економічних агентів та ринки: аналітичний підхід та методологія. CASE Україна. 2007.
55. Царенко А. Енергетична політика України: роль відновлюваних джерел енергії. CASE Україна. 2007.
56. Осяк Я. Виробництва біопалива та сталій розвиток сільськогосподарських районів. CASE Україна. 2007.
57. Вальчинський М. Економічні та екологічні аспекти виробництва біопалива. CASE Україна. 2007.
58. Аналіз наслідків зони вільної торгівлі між Україною та ЄС: соціальний аспект. CASE Україна. 2007.
59. Боярчук Д. Аналіз перспектив торговельних відносин між Україною та Європейським Союзом. CASE Україна. 2007.
60. Дубровський В. Політико-економічні фактори приватизації в Україні. CASE Україна. 2007.
61. Дубровський В. Інвестиційний клімат України. CASE Україна. 2007.
62. Жешотарски Б. Правові рекомендації по виробництву біопалива в Україні. CASE Україна. 2007.
63. Вальчинський М. Джерела іноземної допомоги для розвитку ринку біопалива в Україні. CASE Україна. 2007.
64. Грелик М., Осяк Я. Потенціал виробництва біопалива в Україні. CASE Україна. 2007.
65. Герасимович В. Економічні та екологічні аспекти виробництва біопалива — досвід Польщі. CASE Україна. 2007.
66. Боярчук Д., Орлова І. Аналіз наслідків зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. CASE Україна. 2008.
67. Дубровський В., Пасхавер О., Верховодова Л., Блащик Б. Умови завершення приватизації в Україні. Аналітичний звіт та рекомендації для Державної програми приватизації. CASE Україна. 2008.
68. Герасимович В. Огляд ринку електроенергетики в Україні (оновлене). CASE Україна. 2008.
69. Дубровський В., Ширмер Я., Грейвс В., Головаха Є., Гарань О., Павленко Р. Рушійні сили реформи у рентно-орієнтованому суспільстві: уроки від переходу України (третій проект). CASE Україна. 2008.
70. Герасимович В. Огляд газового ринку в Україні. CASE Україна. 2008.
71. Герасимович В. Тенденції міжнародного енергетичного ринку. CASE Україна. 2008.
72. Боярчук Д., Колесніченко А., Мовчан В., Науменко Д., Пількевич К., Кобилянська А. Комплексна оцінка фінансової стабільності в Україні. CASE Україна. 2008.
73. Герасимович В. Огляд сектору теплової енергетики в Україні. CASE Україна. 2008.
74. Герасимович В. Огляд вугільної галузі України. CASE Україна. 2008.
75. Герасимович В. Огляд нафтопереробного сектору України. CASE Україна. 2008.
76. Дубровський В., Голоднюк І. Підходи до розробки аналітичного моніторингу та оцінки ризиків економічних криз в Україні. CASE Україна. 2008.
77. Дубровський В., Ширмер Я., Голоднюк І. Випереджаючі індикатори циклів економічного зростання в Україні. CASE Україна. 2008.
78. Сініцина І. Монетизація пільг — досвід Росії. CASE Україна. 2008.
79. Боярчук Д. Немонетарні пільги: соціальний захист чи система стимулів. CASE Україна. 2008.
80. Боярчук Д., Герасимович В., Ширмер Я., Топінська І. Непрямий метод оцінки ступеня нужденності заявника. CASE Україна. 2009.
81. Боярчук Д., Герасимович В., Орлова І. Підходи до реформування пільгових послуг в Україні. CASE Україна. 2009.
82. Дубровський В., Ширмер Я., Грейвс В., Головаха Є., Гарань О., Павленко Р. Рушійні сили небажаних реформ: уроки українського перехідного періоду. CASE Україна. 2010.

Список публікацій

83. Орлова І. Реформування транспортних пільг в Україні з урахуванням міжнародного досвіду. CASE Україна. 2010.
84. Боярчук Д. Нові процедури: пропозиції та впровадження. CASE Україна. 2010.
85. Ширмер Я. Непрямі методи оцінки доходів: огляд. CASE Україна. 2010.
86. Котусенко Л. Надання соціальної допомоги з урахуванням участі працездатних незайнятих отримувачів допомоги у громадських роботах. CASE Україна. 2010.
87. Ширмер Я. Підходи до удосконалення системи соціальної допомоги в Україні. CASE Україна. 2010.
88. Котусенко Л. Шляхи удосконалення системи житлових субсидій. CASE Україна. 2010.
89. Герасімович В. Соціальні електронні картки: міжнародний досвід. CASE Україна. 2010.
90. Семко Р. Опрацювання моделі непрямой оцінки доходів (НОД). CASE Україна. 2010.
91. Боярчук Д. Удосконалення механізмів надання пільг. CASE Україна. 2010.
92. Боярчук Д., Котусенко Л., Дубровський В., Герасімович В., Ширмер Я., Орлова І., Рогозинська Н. Рекомендації у сфері політики надання соціальної допомоги. CASE Україна. 2010.
93. Семко Р. Запровадження єдиних критеріїв оцінки майнового стану сім'ї та вдосконалення методики обчислення сукупного доходу. CASE Україна. 2010.
94. Котусенко Л. Концепція надання соціальної допомоги з урахуванням участі у громадських (соціально значущих) роботах. Рекомендації CASE Україна щодо впровадження запропонованих механізмів. CASE Україна. 2010.
95. Дубровський В. Моніторинг та оцінка проекту «Удосконалення системи соціальної допомоги». CASE Україна. 2010.
96. Котусенко Л. Удосконалення механізмів надання житлових субсидій. CASE Україна. 2010.
97. Боярчук Д., Дьяченко В. Методичні рекомендації щодо організації роботи головних джерел соціальних інспекторів та державних соціальних інспекторів. CASE Україна. 2010.
98. Боярчук Д. Підвищення інституційної спроможності, правового забезпечення та розширення функцій інституту державних соціальних інспекторів щодо супроводу соціально вразливих сімей. CASE Україна. 2010.
99. Боярчук Д., Котусенко Л., Семко Р. Оцінювання доходів від сільськогосподарської діяльності для цілей соціальної допомоги в Україні. CASE Україна. 2010.
100. Герасімович В., Рогозинська Н. Міжнародний досвід впровадження електронних карток для надання соціальної допомоги. CASE Україна. 2010.
101. Орлова І. Перегляд системи пільг на проїзд у громадському транспорті в Україні з урахуванням досвіду інших країн. CASE Україна. 2010.
102. Котусенко Л. Світовий досвід трансформування транспортних, житлових пільг та пільг на послуги зв'язку в адресну допомогу, або їх надання з урахуванням доходів. CASE Україна. 2010.
103. Дубровський В., Семко Р. Підсумковий опис пілотного проекту «Запровадження єдиних критеріїв оцінювання майнового стану сім'ї при визначенні її права на призначення всіх видів соціальної допомоги. CASE Україна. 2010.
104. Герасімович В. Огляд чинних процедур призначення соціальної допомоги в Україні. CASE Україна. 2010.
105. Котусенко Л. Оцінка наслідків запровадження граничного розміру доходу, який дає право на житлову субсидію. CASE Україна. 2010.
106. Котусенко Л., Герасімович В., Рогозинська Н. Додаток до Акту обстеження матеріально-побутових умов сім'ї/домогосподарства. CASE Україна. 2010.
107. Боярчук Д., Котусенко Л., Герасімович В., Дьяченко В., Рогозинська Н. Підвищення інституційної спроможності, правового забезпечення та розширення функцій інституту державних соціальних інспекторів щодо супроводу соціально вразливих сімей. CASE Україна. 2010.
108. Орлова І. Трансформування системи соціальної допомоги: перехід від системи пільг до адресних компенсацій та, наступним кроком, до програм врахування доходів при наданні допомоги (досвід Молдови). CASE Україна. 2010.
109. Дубровський В. Методологічні рекомендації щодо умовного нарахування доходів домогосподарств від володіння активами та врахування цих умовно нарахованих доходів для цілей призначення соціальної допомоги в Україні. CASE Україна. 2010.
110. Котусенко Л., Топінська І. Комісії у системі соціальної допомоги. Фактична роль та можливості вдосконалення роботи комісії. CASE Україна. 2010.
111. Ширмер Я. Соціальна допомога в США. CASE Україна. 2010.
112. Ширмер Я. Політика житлових субсидій у країнах Центральної Європи. CASE Україна. 2010.
113. Боярчук Д., Котусенко Л. Пропозиції щодо оцінювання доходів домогосподарств від ведення сільськогосподарської діяльності з метою формування політики соціальної допомоги. CASE Україна. 2010.
114. Боярчук Д., Орлова І. Проблема кількості сімейних господарств у контексті підвищення рівня адресності соціальної допомоги в Україні. CASE Україна. 2010.
115. Боярчук Д., Семко Р. Пропозиції щодо методології розрахунку нормативної величини доходів, отриманих домогосподарствами в процесі ведення землеробства і відгодівлі тварин. CASE Україна. 2011.
116. Сініцина І. Забезпечення адресності соціальної допомоги за допомогою банального методу з'ясування ступеню нужденності заявників: огляд літератури. CASE Україна. 2011.

Список публікацій

117. Дімечки К. Передовий досвід організації взаємодії служб зайнятості і соціальної допомоги. CASE Україна. 2011.
118. Дьяченко В. Порівняльний аналіз моделі соціального захисту, створеної у Миколаївській області, та загальноприйнятої моделі соціального захисту (на прикладі Чернігівської області) та пропозиції щодо застосування його в інших регіонах України. CASE Україна. 2011.
119. Богданов Г. Досвід Болгарії у формуванні та впровадженні житлових субсидій та заохочення до працевлаштування одержувачів соціальної допомоги. CASE Україна. 2011.
120. Лукашова І. Соціальні пільги в Киргизькій Республіці (RUS). CASE Україна. 2011.
121. Котусенко Л., Герасимович В. Удосконалення механізмів надання житлових субсидій. CASE Україна. 2011.
122. Кліщук Б. Світовий досвід надання пільг на зв'язок. CASE Україна. 2011.
123. Котусенко Л., Орлова І., Кліщук Б. Підсумковий звіт «Удосконалення механізмів надання пільг». CASE Україна. 2011.
124. Боярчук Д. Популярна економіка, або Дещо про сучасний феодалізм. CASE Україна. 2012.
125. Дубровський В. Побудова системи відкритого доступу: вступ. CASE Україна. 2012.
126. Дубровський В., Боярчук Д. Виконання програми економічних реформ: незалежна оцінка. CASE Україна. 2012.
127. Дубровський В., Боярчук Д. Соціальний захист по-українськи або куди поділись гроші? CASE Україна. 2012.
128. Дубровський В., Боярчук Д., Руських К., Балошенко В. Коригування «курсу реформ»: «Все по плану», чи відступ по всіх фронтах? CASE Україна. 2012.
129. Дубровський В., Балошенко В. Підприємницький клімат: покращення, чи «покращення»? CASE Україна. 2012.
130. Руських К. Реформа охорони здоров'я: важкі перші кроки. CASE Україна. 2012.
131. Боярчук Д., Курагіна К., Бальошенко В. Комікс-презентація «Реформи охорони здоров'я: уроки пілотування». CASE Україна. 2012.
132. Боярчук Д. Міжбюджетні відносини: в пошуках «золотої середини». CASE Україна. 2012.
133. Дубровський В., Боярчук Д., Руських К., Орлова І. «Реформи» на півдорозі: консолідація «старого» ладу замість модернізації. CASE Україна. 2012.
134. Дубровський В., Монтян Т. Житлово-комунальна сфера: у пошуках господаря. CASE Україна. 2012.
135. Руських К. Реформи первинної медичної допомоги в країнах Центральної та Східної Європи. Уроки для України. CASE Україна. 2013.
136. Орлова І. Реформа освіти в Україні. CASE Україна. 2013.
137. Боярчук Д. Скільки коштує держава, або За що я плачу податки? CASE Україна. 2013.
138. Романовська О. Звіт «Міжнародний досвід земельної реформи: Чому немає панацеї». CASE Україна. 2013.
139. Руських К. Чи кредитуватимуть банки малий та середній бізнес? CASE Україна. 2013.
140. Руських К. Презентація «Фінансування малого та середнього бізнесу в Україні: банківське кредитування та державна політика». CASE Україна. 2013.
141. Орлова І. Фінансування системи вищої освіти: світова практика і українське сьогодення. CASE Україна. 2013.
142. Дубровський В. Чому не працює дерегуляція? CASE Україна. 2013.
143. Дубровський В. Серія публікацій «Розв'инчуючи економічні ілюзії». Частина 1: Вступ. CASE Україна. 2013.
144. Дубровський В. Серія публікацій «Розв'инчуючи економічні ілюзії». Частина 2: Обмін та багатство. CASE Україна. 2013.
145. Орлова І. Освітній консультант у школі. CASE Україна. 2013.
146. Руських К. Реформа первинної медичної допомоги: багато шуму, мало якісних змін. CASE Україна. 2014.
147. Дубровський В. Серія публікацій «Розв'инчуючи економічні ілюзії». Частина 3: Матеріальне виробництво – первинне? CASE Україна. 2014.
148. Боярчук Д. Скільки коштують сигарети, або Акцизний «ефект кобри». CASE Україна. 2014.
149. Боярчук Д. Громадський контроль у державних фінансах: «спільне бюджетування» по-українськи. CASE Україна. 2014.
150. Гетман О., Дубровський В., Черкашин В. Уникнення оподаткування в Україні: основні джерела втрат державного бюджету. CASE Україна. 2019.
151. Лікування громадян України за кордоном коштом державного бюджету. CASE Україна. 2020.
152. Дубровський В., Міжей К., Іващенко-Стаднік К., Винницький М. Шість років Революції гідності: що змінилось? CASE Україна. 2020.
153. Дубровський В., Буцацький С. Доступне авто проти «вітчизняного виробника»: що приніс українцям протекціонізм автомобільної галузі? CASE Україна. 2020.

Підтримайте нашу роботу благодійним внеском!

Якщо ви вважаєте нашу просвітницьку та дослідницьку роботу корисною, інвестуйте у нашу роботу!
Кожен внесок надихає і дає зрозуміти, що наша діяльність вам потрібна.

Як переказати гроші?

Найзручніше зробити внесок на нашій веб-сторінці у розділі «Підтримати» (<https://www.cost.ua/donate/>). Переказати гроші можна за допомогою кредитної картки, прямим переказом на рахунок чи за допомогою криптовалюти.

Щомісячний платіж

Зверніть увагу на можливість підтримувати нас автоматичним щомісячним внеском. Це можна зробити і на нашому сайті, і за допомогою сайту «Патреон»: <https://www.patreon.com/costua>. Повторюваний платіж можна скасувати будь-коли.

Що отримують наші благодійники?

З благодійниками, які пожертвували нам більш як 500 гривень, ми підтримуємо зв'язок через закриту групу у Фейсбуку, де розповідаємо докладніше про те, як ми використовуємо їхні внески, ділимося подробицями роботи, планами та цікавимося їхньою думкою. Запрошуємо їх на відкриті події, присвячені проблемам вільного ринку, а також на приватні розмови з цікавими людьми.

З підприємцями, які підтримують нашу роботу сумами більше як 25 тисяч грн. на рік, ми ділимося нашими напрацюваннями з макроекономічного аналізу, залучаємо їх до розробки економічних політик, працюємо над вирішеннями їхніх проблем у взаємодії з органами влади.

Реквізити безготівкового переказу

Громадська спілка «Центр соціально-економічних досліджень – Кейс Україна»
ЄДРПОУ: 42515432. **Р/р** UA443034400000026005055539677 (Волинське ГРУ «Приватбанку»)
Призначення платежу: благодійний внесок на статутну діяльність від (ім'я, прізвище)

 01135 Київ, Україна
вул. Полтавська, 10, оф. 34

 +38 (044) 227-53-17

 info@case-ukraine.com.ua

 case-ukraine.com.ua
cost.ua

 facebook.com/cost.ukraine

 youtube.com/Ціна_держави

 telegram.org/@costukraine

 patreon.com/costua

Цей звіт
в електрон-
ному вигляді:

